

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om stöd för återanställning och gottgörelse för verksamhetsbegränsningar till förplägnadsföretag

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås det att det stiftas en lag om stöd för återanställning och gottgörelse för verksamhetsbegränsningar till förplägnadsföretag.

Handlingsmodellen enligt den lag som föreslås i propositionen består av två kompletterande delar, å ena sidan stöd för återanställning och å andra sidan en skälig gottgörelse för de kostnader som förplägnadsföretaget har orsakats till följd av den lagstadgade begränsningen av verksamheten på grund av coronavirusepidemin.

Propositionen hänför sig till den tredje tilläggsbudgetpropositionen för 2020 och avses bli behandlad i samband med den.

Den föreslagna lagen avses träda i kraft vid en tidpunkt som föreskrivs genom förordning av statsrådet. Ikraftträdandet av lagen förutsätter att Europeiska kommissionen har godkänt det statliga stöd som ingår i lagförslaget. Avsikten är att lagen ska träda i kraft så snart som möjligt.

INNEHÅLL

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL.....	1
MOTIVERING	4
1 Bakgrund och beredning.....	4
1.1 Bakgrund.....	4
1.2 Beredning.....	4
2 Nuläge och bedömning av nuläget.....	4
2.1 Coronavirusepidemins inverkan på affärsverksamheten och sysselsättningen inom förplägnadsbranschen	4
2.2 Finnveras, Närings-, trafik- och miljöcentralernas och Business Finlands stödformer	5
2.2.1 Finnveras borgen.....	5
2.2.2 Närings-, trafik- och miljöcentralernas och Business Finlands stödformer	6
2.3 Arbetsmarknadsorganisationernas sysselsättningspaket 18.3.2020	7
2.4 Temporär sänkning av arbetspensionsavgifterna	7
2.5 Lag om temporär ändring av 2 kap. 3 § i konkurslagen.....	7
2.6 Lagen om temporär ändring av utsökningsbalken	7
2.7 Lagen temporär ändring av lagen om skattetillägg och förseningsränta.....	8
2.8 Temporär ändring av förordningen om grunderna för avgifter till staten	8
2.9 Återlån av mervärdesskatt.....	8
2.10 Allmänt lönsamhetsstöd	8
2.11 Bedömning av nuläget.....	8
3 Målsättning	8
4 Förslagen och deras konsekvenser.....	9
4.1 De viktigaste förslagen.....	9
4.2 De huvudsakliga konsekvenserna	10
4.2.1 Konsekvenser för företagen och sysselsättningen.....	10
4.2.2 Konsekvenser för statsfinanserna.....	12
4.2.3 Konsekvenser för myndigheterna	13
5 Alternativa handlingsvägar.....	13
5.1 Handlingsalternativen och deras konsekvenser.....	13
5.1.1 Sänkning av hyreskostnaderna	13
5.1.2 Snabbare handläggning av ansökan om lönegaranti	14
5.2 Lagstiftning och andra handlingsmodeller i utlandet.....	14
6 Remissvar	14
7 Specialmotivering	14
8 Ikraftträdande.....	23
9 Förhållande till budgetpropositionen.....	24
10 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning	24
10.1 Grundlagens 23 § och begränsning av förplägnadsrörelsens verksamhet	24
10.2 Grundlagsutskottets ställningstaganden och riksdagens uttalande om begränsning av förplägnadsrörelsens verksamhet	24
10.2.1 Ställningstaganden och uttalande.....	24
10.2.2 Lagförslagets förhållande till riksdagens uttalande.....	25
10.3 Lagförslagets betydelse med avseende på de grundläggande fri- och rättigheterna: näringsfrihet, egendomsskydd och sysselsättningsskyldighet	26

10.4 Avgränsning av lagens tillämpningsområde – jämlikhet och skälig kompensation	27
10.4.1 Förhållandet mellan åtgärderna inom förplägnadsbranschen och andra branscher	27
10.4.2 Likabehandling av förplägnadsföretag.....	27
10.5 Betalning av gottgörelse som masskörning och intresse av att bli hörd	28
10.6 Skyddet för personuppgifter.....	29
10.6.1 Betydelsen av EU:s allmänna dataskyddsförordning.....	29
10.6.2 Förslagets förhållande till kraven på behandling av särskilda kategorier av personuppgifter	29
10.6.3 Hantering av dataskyddsrisker vid utlämnande och förvaring av uppgifter.....	29
10.7 Krav på att bestämmelserna utfärdas genom lag.....	30
LAGFÖRSLAG	32
Lag om stöd för återanställning och gottgörelse för verksamhetsbegränsningar till förplägnadsföretag	32

MOTIVERING

1 Bakgrund och beredning

1.1 Bakgrund

Statsrådet har den 16 mars 2020 i samverkan med republikens president konstaterat att undantagsförhållanden råder i landet på grund av situationen med coronavirussjukdomen covid-19 (coronavirusepidemin). Coronavirusepidemin har haft en särskilt stark inverkan på förplägnadsbranschen, delvis på grund av Statsrådets förordning om temporär begränsning av förplägnadsrörelserns öppethållning i syfte att förebygga spridning av en smittsam sjukdom (173/2020), med stöd av vilken förplägnadsrörelser med undantag för personalrestauranger, hålls stängda 4.4–31.5.2020.

Bestämmelser om stängningen av förplägnadsrörelserna utfärdades genom lagen om temporär ändring av lagen om inkvarterings- och förplägnadsverksamhet (153/2020). Genom lagen inkräktar man på näringsfriheten på ett sätt som i normala fall förutsätter grundlagsordning. Under coronavirusepidemin stiftades dock lagen undantagsvis enligt vanlig lagstiftningsordning i enlighet med 23 § i grundlagen.

I sina ställningstaganden ansåg grundlagsutskottet i samband med behandlingen av lagen att det krävs skälig kompensation för att säkerställa begränsningarnas proportionalitet och ålade statsrådet en juridiskt bindande förpliktelse om att föreskriva om genomförandet genom lag.

I sitt svar (Rsv 14/2020 rd) i anslutning till lagen förutsatte riksdagen att regeringen utreder hur en med tanke på restaurangföretagarnas utkomst och verksamhetsbetingelser skälig ersättning för skada genomförs så att de ekonomiska förlusterna fördelas rättvist, med beaktande av egenomsskyddet och på ett skäligt sätt mellan offentliga samfund, hyresvärdar, banker, försäkringsbolag och andra ekonomiska enheter. Likaså förutsatte riksdagen att regeringen utan dröjsmål vidtar åtgärder för att i förekommande fall stödja restaurangföretagarnas försörjning under undantagsförhållandena och avvecklingen av dem.

1.2 Beredning

Propositionen har beretts vid arbets- och näringsministeriet.

Sakkunniga från justitieministeriet, finansministeriet och Skatteförvaltningen har också deltagit i beredningen.

På grund av propositionens brådskande natur var det nödvändigt att avvika från anvisningarna om hörande vid författningsberedning, och det har därför inte ordnats någon officiell remissbehandling av propositionen. Närings-, trafik- och miljöcentralens samt arbets- och näringsbyråernas utvecklings- och förvaltningscenter (*utvecklings- och förvaltningscentret*) har dock hörts under beredningen.

2 Nuläge och bedömning av nuläget

2.1 Coronavirusepidemins inverkan på affärsverksamheten och sysselsättningen inom förplägnadsbranschen

Coronakrisens konsekvenser för förplägnadsföretagarnas affärsverksamhet har varit anmärkningsvärt svåra. Till följd av krisen och den begränsningsskyldighet införts på grund av den har

företagens försäljning kunnat minska med så mycket som 70–100 procent, vilket allvarligt hotar deras betalningsförmåga. Även under den tid som begränsningsskyldigheten varar måste företagen kontinuerligt sköta sina egna löpande skyldigheter, såsom lokalhyror och avgifter för värme, vatten och sanitet samt elektricitet. Dessa avgifter varierar inte i proportion till den minskade försäljningen. Den drastiska nedgången i försäljningen till följd av den begränsningsskyldighet som grundar sig på coronavirusepidemin bidrar således till en betydande snabb ökning av risken för att företaget går i konkurs.

Sedan coronakrisen bröt ut har antalet arbetslösa arbetssökande inom förplägnadsbranschen mer än tredubblats från 10 000 personer till ungefär 31 000 personer under perioden 16.3–2.4.2020. Största delen av dem är permitterade på heltid.

Arbetslösheten inom förplägnadsbranschen har ökat ytterligare sedan den 2 april 2020, om än något mer måttfullt. Andelen permitterade är exceptionellt hög inom förplägnadsbranschen. Det antal permitterade på heltid som hade anmält sig arbetslösa arbetssökande den 19 april 2020 var 22 000 personer, vilket motsvarade till och med ungefär 31 procent av branschens löntagare, medan antalet permitterade inom hela arbetsmarknaden motsvarade bara ungefär 8 procent av antalet löntagare.

2.2 Finnveras, Närings-, trafik- och miljöcentralernas och Business Finlands stödformer

2.2.1 Finnveras borgen

Finnvera kan bevilja borgen för lån som en bank beviljar ett företag för sådan finansiering som förutsätts av det konjunkturläge som coronavirusepidemin orsakar. Borgensförbindelsen utgör högst 80 procent av bankkreditens kapital. Företaget ska ha förutsättningar för lönsam affärsverksamhet, samtidigt som den ekonomiska utvecklingen i anslutning till coronavirusepidemin har orsakat ett tillfälligt finansieringsunderskott för företaget.

Av den beviljade begynnelseborgen var hela turismbranschens andel ungefär 18 procent i januari–februari 2020, bland de sökande fanns många kaféer och restauranger. Av den beviljade SMF-borgen i januari–februari 2020 var turismbranschens andel i euro ca 19 procent och ca 22 procent av de beviljade medlen.

Finnveras finansiering kräver motprestationer och i finansieringen ingår inget statligt stöd. Finansieringen riktas till alla branscher med undantag för primärproduktion inom jord- och skogsbruk och grynderentreprenad inom byggverksamhet. Maximibeloppet för Finnveras så kallade påskyndade handläggnings- och beslutsprocess för ansökningar har höjts från 150 000 euro för beslut om borgen som gäller lån på mindre än en miljon euro.

Inom den inhemska finansieringen under åren 2015–2019 var hela turismbranschens (dit restaurangbranschen hör) andel av Finnveras beviljade medel ca 6 procent. Enligt statistiken från februari i år är hela turismbranschens andel av Finnveras finansieringsstock ca 8 procent, och den baserade sig huvudsakligen på finansiering av hotell och turistmål.

Regeringen lämnade den 23 april 2020 en proposition till riksdagen som möjliggör finansieringen av den höjning som regeringen drog upp linjerna för den 20 mars 2020. För närvarande uppgår Finnveras inhemska finansieringsfullmakter till 4,2 miljarder euro, av vilket 2 miljarder har använts. Fullmakterna höjs till 12 miljarder euro. Tilläggsfinansieringen riktar sig huvudsakligen till sådan borgen vars syfte är att underlätta företags möjligheter att få lån från bankerna under coronavirusepidemin.

2.2.2 Närings-, trafik- och miljöcentralernas och Business Finlands stödformer

Restaurangföretagen har liksom andra möjlighet att söka ekonomiskt stöd hos Business Finland och närings-, trafik- och miljöcentralerna. Det stöd som Business Finland beviljar är avsett för företag som sysselsätter 6–250 personer och den finansiering som närings-, trafik- och miljöcentralerna beviljar är avsedd för mindre företag än dessa. I och med den fullmakt att bevilja understöd som regeringen fattat beslut om kanaliseras 800 miljoner euro till företag via Business Finland och 400 miljoner euro via närings-, trafik- och miljöcentralerna.

Stödinstrumenten är till sin karaktär utvecklingsfinansiering för verksamheten. Det finns två typer av stöd: å ena sidan förhandsutredningsfinansiering (högst 10 000 euro) och å andra sidan utvecklingsfinansiering (högst 100 000 euro). Vid beviljandet beaktas tidigare beslut så att maxibeloppet är 200 000 euro för det innevarande och de två föregående skatteåren.

Finansieringen lämpar sig för nästan alla branscher där den nuvarande affärsverksamheten lider av sådana störningar på marknaderna och i produktionskedjorna som beror på coronavirusepidemin. Finansieringen står även till förplägnadsbranschens förfogande.

Med hjälp av finansieringen kan företaget planera och genomföra utvecklingsåtgärder som förbättrar företagets möjligheter i den störningssituation som orsakas av coronavirusepidemin och därefter. I samband med finansieringen används kostnadskalkyler och finansieringen betalas på basis av de faktiska kostnader som uppkommit. Finansieringen får inte användas för att täcka förlusterna i kassaflödet, de operativa lönekostnaderna, det direkta genomförandet av den befintliga verksamheten eller den operativa produktionsverksamheten eller för att täcka de förluster som uppkommit till följd av störningarna i affärsverksamheten. Dessutom är det inte möjligt att använda finansieringen för det tekniska uppbyggandet av en näthandel.

Förplägnadsföretagen hör till de vanligaste sökande bland dem som ansöker om finansiering från Business Finland. Fram till den 13 april 2020 hade över 2 000 förplägnadsföretagare ansökt om stöd till ett värde av 60 miljoner euro och av denna summa hade ca 10 miljoner euro beviljats. Andelen beviljad finansiering av den som ansökts är mindre än inom andra branscher där det har ansökts om stöd i störst utsträckning, men i samma storleksklass som inom detaljhandeln. Det beviljade stödbeloppet torde delvis påverkas av att alla ansökningar inte har hunnit behandlas. Trots detta är andelen negativa stödbeslut högst jämfört med de branscher där det är vanligast att ansöka om stöd.

Fram till den 19 april 2020 hade ca 1 900 aktörer inom förplägnadsbranschen ansökt om stöd hos närings-, trafik- och miljöcentralerna, och det ansökta stödbeloppet var ca 34 miljoner euro. Fram till den 26 april 2020 hade sammanlagt ca 5,2 miljoner euro beviljats 641 företag inom förplägnadsbranschen.

Regeringen behandlade vid sina överläggningar den 24 april 2020 utvecklandet av de företagsstöd som Business Finland och närings-, trafik- och miljöcentralerna beviljar. Regeringen beslutade att i den fortsatta beredningen ska stöden utvecklas så att de bättre svarar mot företagens ekonomiska svårigheter på grund av coronavirusepidemin. Målet är att de stöd som beviljas i större utsträckning än för närvarande ska kunna riktas till företagens fasta kostnader som en del av utvecklingen av företagen. Utvecklandet av företagsverksamheten kvarstår dock som ett kriterium vid beviljandet av stöd.

2.3 Arbetsmarknadsorganisationernas sysselsättningspaket 18.3.2020

Arbetsmarknadsorganisationernas sysselsättningspaket från den 18 mars 2020 har gjort det lättare att anpassa arbetskraften till situationen under coronavirusepidemin, och detta gäller också förplägnadsbranschen. Genom de lagändringar som gjorts utifrån avtalet har permitteringen av arbetstagare påskyndats, vilket minskar företagens arbetskraftskostnader under den tid som permitteringen pågår. I och med ändringarna är den tid som går åt till permittering minst 13 dagar, för vilken arbetsgivaren också har skyldighet att betala lön. Däremot kan ett avtal under prövotiden hävas omedelbart, men detta bedöms gälla endast ca 4 procent av löntagarna, även om andelen inom förplägnadsbranschen sannolikt kan vara högre än genomsnittet. Eftersom minst 21 000 löntagare har permitterats inom förplägnadsbranschen före den 13 april 2020, innebär en löneutbetalning på 13 dagar inklusive bikostnader en kostnad på ca 29 miljoner euro för branschen.

2.4 Temporär sänkning av arbetspensionsavgifterna

Med stöd av arbetsmarknadsorganisationernas avtal, som behandlas i avsnitt 2.3 ovan, sänks arbetsgivarens arbetspensionsavgifter temporärt med 2,6 procentenheter 2020. Däremot stiger arbetsgivaravgifterna 2022–2025. Ändringen träder i kraft den 1 maj 2020 och den är i kraft till utgången av innevarande år. Detta påverkar de förplägnadsföretag som inte har permitterat hela sin personal, dvs. de som har verksamhet under coronavirusepidemin.

2.5 Lag om temporär ändring av 2 kap. 3 § i konkurslagen

Lagändringen skärpte temporärt förutsättningarna för försättande av gäldenären i konkurs på ansökan av borgenären. Ändringen främjar för sin del företagets möjligheter att klara sig under coronavirusepidemin. En gäldenär antas inte vara insolvent på den grunden att gäldenären har underlåtit att betala en klar och förfallen fordran inom en vecka efter att ha fått borgenärens uppmaning att betala fordran. Ett företag kan inte försättas i konkurs om företagets svårigheter att uppfylla sina förpliktelser har uppstått nyligen och således sannolikt beror på coronavirusepidemin. Likaså är det i dessa situationer omöjligt att använda betalningsuppsägning med konkurshot vid indrivning. Lagen trädde i kraft den 1 maj 2020 och gäller till och med den 31 oktober 2020.

2.6 Lagen om temporär ändring av utsökningsbalken

Genom lagen ersattes de bestämmelser i utsökningsbalken (705/2007) som reglerar förutsättningarna för lindring och begränsning av utsökningsförfarandet eller uppskov med verkställigheten för att de ekonomiska svårigheter som coronavirusepidemin medför bättre ska kunna beaktas i utsökningsförfarandet. Kravet på skyndsamt förfarande vid utsökning ändrades så att de lindringar och begränsningar samt eventuella uppskov med verkställigheten som beviljas i andra bestämmelser beaktas i bestämmelsen om skyndsamt förfarande. Tillfällig oförmåga att uppfylla förpliktelserna under coronavirusepidemin bör inte heller omedelbart leda till en anteckning om betalningsstörning. Lagen sänker således tröskeln för tillämpning av lättnader och begränsningar i utsökningsbalken. Utmätningssmannen ska i varje enskilt fall bedöma möjligheten att ändra eller begränsa de tilläggstider och lättnader som beviljats med stöd av denna lag, om omständigheterna så kräver. Lagen trädde i kraft den 1 maj 2020 och gäller till och med den 31 oktober 2020.

2.7 Lagen temporär ändring av lagen om skattetillägg och förseningsränta

Med stöd av lagen sänktes dröjsmålsräntan eller förseningsräntan temporärt med tre procentenheter från sju procent till fyra procent. Ändringen gäller skatter eller avgifter som förfallit till betalning den 1 mars 2020 eller därefter. Lagen tillämpas t.ex. på förplägnadsrörelser och andra företags mervärdesskatt för januari 2020 och på förskottsinnehållningar som innehållits i februari 2020. Betalningsdagen för dessa var den 12 mars 2020. Samtidigt som dröjsmålsräntan sänks temporärt lindrar Skatteförvaltningen villkoren för betalningsarrangemang genom egna åtgärder. Dessa åtgärder hänför sig bland annat till tidtabellen för betalningsposterna i betalningsprogrammet samt möjligheten att inkludera nya skatter i ett betalningsarrangemang som är i kraft. Lagen antogs den 17 april 2020.

2.8 Temporär ändring av förordningen om grunderna för avgifter till staten

I förordningen om grunderna för avgifter till staten (211/1992) har 5 § 1 mom. om den räntebärande betalningstid som beviljas för betalning av offentligrättsliga prestationer ändrats temporärt den 23 april 2020 (VM/2020/56). I och med ändringen kan myndigheten bevilja en räntefri betalningstid på tre månader, om det är fråga om en offentligrättslig avgift som överstiger hundra euro.

2.9 Återlån av mervärdesskatt

Regeringen har i samband med sina överläggningar den 24 april 2020 beslutat att bereda en proposition till riksdagen med förslag om återlån av mervärdesskatt till företag för början av året 2020. Det är fråga om en utvidgning av möjligheten till betalningsarrangemang enligt lagen om skatteuppbörd. Betalningsarrangemanget för skatter ska utvidgas så att det också omfattar mervärdesskatter som har betalats i början av året, varvid de kan lånas tillbaka till företagen. Företaget ska betala tillbaka den mervärdesskatt som fås i form av återlån i poster, i enlighet med betalningsarrangemanget. Det är alltså fråga om en finansieringsmöjlighet som riktas till företagen som gör det möjligt för dem att låna mervärdesskattemedel som de redan har redovisat.

2.10 Allmänt lönsamhetsstöd

Regeringen håller för närvarande på att bedöma förutsättningarna för ett eventuellt allmänt lönsamhetsstöd som inte är branschbundet.

2.11 Bedömning av nuläget

Möjligheten att utnyttja de stödåtgärder som behandlas ovan i avsnitten 2.2–2.9 inom förplägnadsbranschen räcker inte till för att uppfylla kraven i riksdagens uttalanden (RSv 14/2020 rd och EkUB 5/2020). Eftersom förplägnadsrörelsen har begränsats kraftigt genom lagstiftning, behövs det arrangemang dels för skälig ekonomisk kompensation, dels för att lindra konsekvenserna av begränsningsskyldigheten i övrigt.

3 Målsättning

Utöver det allmänna stöd för företagens fortsatta verksamhet genom bl.a. ändringarna i konkurslagen och saneringslagen i den svåra situation som coronavirusepidemin orsakar är det på ovan anförda grunder nödvändigt att genom lag föreskriva om specialarrangemang för förplägnadsföretag. Det centrala är att företagaren så snabbt som möjligt kan få skälig gottgörelse för att underlätta sin likviditetssituation genom flexibla åtgärder, till och med genom förfaranden

som avviker från den normala ansökningsprocessen. För att målet ska nås ska kompensationsarrangemanget således administrativt sett vara lätthanterligt för såväl företagaren som myndighetsmaskineriet.

Likaså ska det säkerställas att jämlikheten tillgodoses. Kompensationssystemet bör främja situationen för företag i samma ställning på lika villkor, utan risk för en snedvridning av matchningen. Detta förutsätter att kompensationen grundas på de konsekvenser för verksamheten som varje enskilt företag har haft till följd av begränsningsskyldigheten. Företagen ska alltså inte kompenseras på basis av uppskattningar.

Företagets likviditetssituation behöver också främjas när verksamheten återupptas efter det att begränsningsskyldigheten upphört. Målet är att stödja möjligheterna för förplägnadsföretagen att anställa arbetstagare när verksamheten återupptas igen efter att begränsningsskyldigheten upphört att gälla.

4 Förslagen och deras konsekvenser

4.1 De viktigaste förslagen

Å ena sidan föreslås för skälig ekonomisk kompensation för oflexibla kostnader under begränsningsskyldighetens giltighetstid och å andra sidan för lindring av verkningarna av begränsningsskyldigheten en handlingsmodell enligt lagen. Modellen består av två delar som kompletterar varandra, stöd för återanställning och en skälig gottgörelse för kostnaderna under den tid som verksamheten är begränsad.

Med stödet för återanställning stöds förplägnadsföretagens beredskap och förmåga att sysselsätta arbetstagare när verksamheten inleds efter begränsningstiden så att företagen når en nivå som motsvarar den som rådde innan coronavirusepidemin. Stödbeloppet föreslås vara 1 000 euro för varje arbetstagare som omfattas av stödet. Stöd betalas för arbetstagare, till vilka företaget betalar en lön på minst 2 500 euro för de följande tre månaderna efter den månad då begränsningsskyldigheten upphörde. Det är möjligt att få stöd för högst det antal arbetstagare som kalkylmässigt var anställda på heltid i företaget i februari 2020.

Den föreslagna skäliga gottgörelsen till förplägnadsföretag för de hyreskostnader och andra oflexibla löpande kostnader som ackumuleras under den tid som begränsningsskyldigheten gäller ska stå i proportion till förändringen i förplägnadsföretagets försäljning. Endast de företag vars försäljning i april 2020 var lägre än medelvärdet av försäljningen i januari–februari ska beviljas gottgörelse. I förhållande till dessa poster betalas 15 procent som skälig gottgörelseandel, om medelvärdet av försäljningen under januari–februari var högst en miljon euro. Den föreslagna gottgörelsen på 15 procent motsvarar i genomsnitt ungefär hälften av förplägnadsföretagens oflexibla löpande kostnader. I fråga om försäljning som överstiger en miljon euro är gottgörelsen dock fem procent på grundval av de stora företagens skalfördelar och förhandlingsstyrka. Förplägnadsföretag kan som högst få en gottgörelse till ett belopp av 500 000 euro.

Företagen ska alltså inte kompenseras på basis av uppskattningar. Dessutom dras eventuella på coronavirusepidemin baserade stöd från närings-, trafik- och miljöcentralerna eller Business Finland av från beloppet av gottgörelse.

4.2 De huvudsakliga konsekvenserna

4.2.1 Konsekvenser för företagen och sysselsättningen

Med hjälp av det föreslagna lagförslaget blir det möjligt för förplägnadsföretagen att klara av den begränsning av verksamheten som grundar sig på coronavirusepidemin. Gottgörelsen för begränsningsskyldigheten gör det lättare för förplägnadsföretagen i och med att deras likviditet försvagats kraftigt.

Inverkan av och kostnader för den gottgörelse som grundar sig på begränsningsskyldigheten av verksamheten

En bedömning av inverkan av och kostnaderna för begränsningsskyldigheten av verksamheten grundar sig nedan på en minskning av den genomsnittliga försäljningen med 75 procent. I bedömningen används uppgifter från Statistikcentralens struktur- och bokslutsstatistik över företag.

Föremål för begränsningsskyldigheten är de förplägnadsföretag (utom sådana personalrestauranger som är stängda för utomstående) vars försäljning har minskat i april 2020. År 2018 fanns det sammanlagt ca 9 600 företag med förplägnadsbranschen som huvudsaklig bransch. Utöver dessa fanns det ett visst antal företag som hade förplägnadsbranschen som sekundär bransch. Det fanns ca 12 000 verksamhetsställen inom branschen. Omsättningen för företag med förplägnadsbranschen som huvudsaklig bransch (utom sådana personalrestauranger som är stängda för utomstående) var 2018 sammanlagt 4,6 miljarder euro och inklusive företag med förplägnadsbranschen som sekundär bransch 5,2 miljarder euro.

En del förplägnadsföretag bedriver i huvudsak försäljning för avhämtning och försäljningen har inte nödvändigtvis minskat för alla. I och med den genomsnittliga minskningen av försäljningen med 75 procent får företag med förplägnadsbranschen som huvudsaklig bransch med stöd av lagförslaget en genomsnittlig gottgörelse på ca 8 000 euro för en begränsningstid på två månader, dvs. 4 000 euro för varje hel månad. För ett medianföretag är gottgörelsen dock klart mindre. För företag med 0–4 anställda, som utgör 77 procent av företagen inom förplägnadsbranschen, är gottgörelsen ca 3 000 euro för en begränsningstid på två månader.

Totalkostnaden av gottgörelsen för statsfinanserna, förutsatt att begränsningen av verksamheten utöver april också omfattar hela maj, uppgår enligt ovan konstaterade uppgifter till 83 miljoner euro. Den faktiska kostnaden kan vara något mindre beroende på i vilken mån förplägnadsföretagen redan har fått stöd på grund av coronavirusepidemin av Business Finland eller närings-, trafik- och miljöcentralerna.

Det är sannolikt att försäljningen har minskat kraftigare i barer och kaféer än i restauranger, vilket innebär att även gottgörelsen i högre grad riktar sig till de förstnämnda. Däremot är barerna och kaféerna till sin försäljning i genomsnitt klart mindre än restaurangerna, så i euro är gottgörelsen sannolikt fortfarande i genomsnitt större för restaurangerna än för barerna och kaféerna.

För enskilda förplägnadsföretag är den gottgörelse som baserar sig på begränsningsskyldigheten kraftigare koncentrerad till de företag som har lidit mest av begränsningarna. Till följd av den i lagförslaget föreslagna nedsättningsregel som minskar gottgörelsekoeficienten till 5 procent i fråga om försäljning som överskrider en miljon euro per månad och det tak som begränsar gottgörelsens maximibelopp till 0,5 miljoner euro för hela begränsningstiden, blir gottgörelsen relativt sett högre för små än för stora förplägnadsföretag.

Enligt ovannämnda antaganden fördelas gottgörelsen, för en begränsningstid på två månader, mellan företag med förplägnadsbranschen som huvudsaklig bransch (utom sådana personalrestauranger som är stängda för utomstående) enligt storleksklass i genomsnitt på följande sätt:

Arbetstagare	Gottgörelse för 2 månader sammanlagt (euro)
0 – 4	3 000
5 – 9	10 000
10 – 19	22 000
20 – 49	55 000
50 – 99	130 000
100 – 249	230 000
250 –	410 000

Enligt det tak som föreslås i lagförslaget ska gottgörelser på över 500 000 euro inte betalas ut. Den genomsnittliga gottgörelsen, beräknad enligt alla företag, är sammanlagt 8 000 euro för en begränsningstid på två månader.

Inverkan av och kostnader för stödet för återanställning

Det stöd för återanställning som avses i lagen och som är 1 000 euro för varje person för vilken stöd kan betalas ut, främjar återupptagandet av verksamheten för förplägnadsföretagen efter det att begränsningsskyldigheten upphört. Kostnadseffekterna för statsfinanserna av detta stöd uppskattas till ca 40 miljoner euro. Uppskattningen har beräknats utifrån att företagen under de följande tre månaderna efter den månad då stängningen upphör sysselsätter ett antal personer som motsvarar det antal personer, omvandlat till heltidsanställningar, som arbetade i företaget före undantagsförhållandena började. I genomsnitt uppgår stödet till förplägnadsföretagen till uppskattningsvis 4 000 euro.

Det är möjligt att efterfrågan inom restaurangbranschen inte återställs så snabbt att alla förplägnadsföretag kan anställa ett antal arbetstagare som motsvarar det antal som rådde innan coronavirusepidemin och således dra full nytta av stödet för återanställning. I detta fall kan användningen av stödet bli mindre än avsett.

Uppskattning av hur gottgörelsen och stödet fördelar sig geografiskt

Förplägnadsverksamheten har enligt uppgifter om permitteringar lidit av coronakrisen överallt i Finland. Således fördelas också gottgörelsen för begränsningsskyldigheten och stödet för återanställning jämnt. Fokusområdena för restaurangnäringen är Nyland, Birkaland och Egentliga Finland, vilket också framkommer i följande uppskattning av den geografiska fördelningen av gottgörelsen och stödet.

RP 67/2020 rd

Närings-, trafik- och miljöcentralsområde	Sammanlagt (1 000 euro)	Gottgörelse för begränsningsskyldighet	Stöd för återanställning
Nyland	50 000	33 800	16 200
Egentliga Finland	10 700	7 100	3 600
Satakunta	4 000	2 700	1 300
Tavastland	7 000	4 600	2 400
Birkaland	12 000	8 400	3 600
Sydöstra Finland	5 800	3 800	2 000
Södra Savolax	2 700	1 800	900
Norra Savolax	4 200	2 900	1 300
Norra Karelen	2 200	1 500	700
Mellersta Finland	4 700	3 200	1 500
Södra Österbotten	2 900	1 900	1 000
Österbotten	4 000	2 600	1 400
Norra Österbotten	7 100	4 800	2 300
Kajanaland	1 000	700	300
Lappland	4 200	2 900	1 300
Åland	500	300	200

4.2.2 Konsekvenser för statsfinanserna

Den kostnadsgottgörelse som baserar sig på begränsningsskyldigheten beräknas uppgå till ca 83 miljoner euro, om begränsningsskyldigheten utöver april också gäller till utgången av maj. Gottgörelsen gör det lättare för förplägnadsföretagen i och med att deras likviditet försvagats kraftigt, vilket delvis beror på statsrådets beslut att hålla förplägnadsrörelserna, med undantag för personalrestauranger, stängda mellan den 4 april och den 31 maj 2020.

Sedan coronakrisen bröt ut har antalet arbetslösa arbetssökande inom förplägnadsbranschen mer än tredubblats från 11 000 personer till ungefär 31 000 personer mellan den 16 mars och den 2 april 2020. Såsom presenterats i avsnitt 4.2.1 har kostnadseffekten för statsfinanserna av stödet för återanställning uppskattats till cirka 40 miljoner euro om 40 000 återanställs på nytt.

Gottgörelserna och stöden beräknas öka statens utgifter med 123 miljoner euro 2020. För detta ändamål har det inte reserverats något separat anslag i statsbudgeten. Regeringen kommer att inkludera de behov av tilläggsanslag som gottgörelserna och stöden medför i den tilläggsbudgetproposition som ska lämnas till riksdagen. Vid behov kan man före ikraftträdandet av tilläggsbudgetpropositionen använda anslaget under moment 28.99.95 (Extraordinära lagstadgade utgifter) under finansministeriets huvudtitel för snabb utbetalning av gottgörelserna.

Begränsningsskyldigheten gäller också förplägnadsföretag på Åland. Både stödet och möjligheten till gottgörelse ska alltså kunna utnyttjas av dem i enlighet med den föreslagna lagen.

4.2.3 Konsekvenser för myndigheterna

Närings-, trafik- och miljöcentralernas samt arbets- och näringsbyråernas utvecklings- och förvaltningscenter (utvecklings- och förvaltningscentret) ska vara den myndighet som beviljar och betalar stödet för återanställning. Utvecklings- och förvaltningscentret beviljar och betalar dessutom kostnadsgottgörelser enligt inkomna ansökningar samt betalar de kostnadsbaserade gottgörelserna genom en massutbetalning på basis av arbets- och näringsministeriets förvaltningsbeslut. Det är fråga om en ny uppgift för utvecklings- och förvaltningscentret, som avsevärt ökar mängden administrativt arbete vid centret.

Ökningen av arbetsmängden mätt i årsverken går inte att uppskatta på förhand. Ökningen beror bl.a. på det antal företag som ansöker som stöd för återanställning samt på det antal företag till vilka gottgörelse som baserar sig på begränsningsskyldigheten inte kan betalas på basis av arbets- och näringsministeriets förvaltningsbeslut. Dessutom går det inte att på förhand uppskatta den arbetsmängd som uppgifterna i anslutning till tillsyn och återkrav förutsätter. Arbets- och näringsministeriet följer tillräckligheten i utvecklings- och förvaltningscentrets resurser för att sköta den nya uppgiften och vidtar vid behov åtgärder för att utvecklings- och förvaltningscentret ska kunna klara av de nya uppgifter som föreslås i denna proposition samt sköta de uppgifter som sedan tidigare ankommer på centret.

5 Alternativa handlingsvägar

5.1 Handlingsalternativen och deras konsekvenser

5.1.1 Sänkning av hyreskostnaderna

I tjänstemannaberedningen har som alternativ modell granskats stödjande av hyreskostnader på samma sätt som i Sverige. Den svenska stödmodellen beskrivs mera ingående i avsnitt 5.2.

Dessutom har man bedömt modeller där förplägnadsrörelsens skyldighet att betala hyra sänks eller skjuts upp enligt lag under den tid som coronavirusepidemin pågår, utan att hyresvärden får gottgörelse av offentliga medel för detta. På så sätt kunde konsekvenserna av begränsningsskyldigheten delvis också bäras av hyresvärdarna, såsom t.ex. fastighetsinvestorare.

Att inrätta ett stöd enbart för hyreskostnader skulle dock kunna leda till en snedvridning av matchningen när man tar i beaktande att de oflexibla löpande kostnaderna kan innefatta mycket varierande kostnader beroende på vilket företag det gäller. Om förplägnadsföretaget äger sitt verksamhetsställe, lämnas det helt utanför möjligheten till ersättning, vilket torde vara oacceptabelt med tanke på en jämlik behandling.

Å andra sidan skulle ett ingripande i hyresvärdens rätt genom en lagstadgad skyldighet att sänka eller skjuta upp uttaget av hyra vara problematiskt med tanke på det grundlagsenliga egendoms-skyddet.

Sådana grunder för modellen med hyresstöd skulle vara svagare underbyggd när det gäller att uppfylla de mål för stöd till förplägnadsföretag som föreslås i denna proposition och som baserar sig på en kombination av en skälig kostnadsgottgörelse och ett stöd för återanställning.

5.1.2 Snabbare handläggning av ansökan om lönegaranti

I tjänstemannaberedningen har man också preliminärt behandlat utnyttjandet av lönegarantila-
gen (866/1998). För närvarande är handläggningstiden för arbetstagarens ansökan om lönega-
ranti vanligen 5–6 månader när det gäller arbetstagares ansökningar, men ansökningar som läm-
nas av konkursbon kan skötas inom 14 dagar.

Vid beredningen bedömdes en verksamhetsmodell där man genom att ge företagaren möjlighet
att ansöka om lönegaranti för sina anställdas räkning kan förkorta handläggningstiden så att den
motsvarar ansökningstiden för konkursbons ansökningar. På basis av bedömningen avstod man
dock från en fortsatt beredning av modellen, eftersom man med hjälp av den inte skulle kunna
bidra till företagarens betalningsförmåga i fråga om fortlöpande oflexibla löpande kostnader,
såsom lokalhyror och avgifter för värme, vatten och sanitet samt elektricitet.

5.2 Lagstiftning och andra handlingsmodeller i utlandet

Genom den förordning av den 17 april 2020 som hänför sig till det svenska coronastödpaketet
av den 25 mars 2020 stöds utöver hotell- och restaurangbranschen bl.a. hyreskostnaderna för
företagare som producerar konsumenttjänster, såsom privata fysioterapeuter och tandläkare,
med sammanlagt fem miljarder kronor (*Förordning om statligt stöd när vissa lokalhyresgäster
fått rabatt på hyran, SFS 2020:237*).

En förutsättning för stödet är att företaget med sin hyresvärd har avtalat om en hyresrabatt för
perioden 1.4–30.6.2020. Stöd beviljas för högst 50 procent av den sänkta hyran, dock inte för
mer än 25 procent av den ursprungliga hyran. Ansökan ska lämnas in senast den 31 augusti
2020. Länsstyrelserna beslutar om beviljande av stöd.

6 Remissvar

På grund av propositionens brådskande natur var det nödvändigt att avvika från anvisningarna
om hörande vid författningsberedning, och det har därför inte ordnats någon officiell remissbe-
handling av propositionen. Under beredningen har dock utvecklings- och förvaltningscentret
hörts.

7 Specialmotivering

1 kap. Allmänna bestämmelser

1 §. Tillämpningsområde. Paragrafen begränsar tillämpningsområdet till de företagare som
bedriver sådan förplägnadsrörelse där verksamheten temporärt är begränsad med stöd av 3 a §
1 mom. i lagen om inkvarterings- och förplägnadsverksamhet (308/2006).

Lagen omfattar t.ex. inte personalrestauranger, som med stöd av 3 a § 3 mom. i lagen i fråga
inte ska omfattas av den temporära begränsningen.

2 §. Lagens syfte. Lagen bidrar till möjligheterna för förplägnadsföretagen att återanställa ar-
betstagare och till förbättrad betalningsförmåga för företagen i den rådande situationen för att
de på så sätt ska kunna bedriva livskraftig verksamhet efter det att begränsningsskyldigheten på
grund av coronavirusepidemin har upphört att gälla.

2 kap. Stöd för återanställning

3 §. Stöd för återanställning. I 1 mom. fastställs det att lagens syfte är att bidra till förplägnadsföretagens möjligheter att återanställa arbetstagare i syfte att återställa sysselsättningsnivån till den nivå den hade före coronavirusepidemin och de verksamhetsbegränsningar som den lett till för förplägnadsföretagen. Att restauranger, kaféer och andra förplägnadsrörelser enligt lag ska hållas stängda har gett upphov till omfattande permitteringar och en del uppsägningar inom restaurangbranschen. Att affärsverksamheten avbrutits eller inskränkts har lett till att företagen har fått likviditetsproblem. Företagen ska stödjas till att återuppta verksamheten med hjälp av det beviljade stödet för täckande av arbetstagarnas lönekostnader.

Eftersom det är fråga om ett stöd som beviljas av offentliga medel, måste EU:s regler om statligt stöd tillämpas. Stödet beviljas som sådant tillfälligt statligt stöd som avses i kommissionens meddelande C(2020) 1863 om en tillfällig ram för statliga stödåtgärder, varvid stödet inte räknas till de minimis-stöden, och beviljandet också i övrigt kan ske smidigare än under normala förhållanden. Det stödbelopp som beviljas ett enskilt företag får enligt meddelandet från kommissionen uppgå till högst 800 000 euro. När stöd enligt propositionen beviljas bör det alltså kontrolleras att detta inte leder till att det totala stödbeloppet för det enskilda företaget överskrider. Det förutsätts i meddelandet från kommissionen att en notifikation ska ges om stödprogrammet, och stödet kan därmed inte beviljas förrän kommissionen har godkänt stödprogrammet.

Med stöd av det föreslagna 2 mom. grundar sig stödet för återanställning på Europeiska kommissionens meddelande C(2020) 1863 om en tillfällig ram för statliga stödåtgärder till stöd för ekonomin under det pågående utbrottet av covid-19-epidemin samt på kommissionens beslut med stöd av meddelandet (SA.56995 (2020/N)), genom vilket kommissionen har godkänt Finlands ramstödsprogram i anslutning till covid-19-epidemin som förenligt med den inre marknaden. Enligt meddelandet och kommissionens beslut är stöd i form av direkta bidrag förenliga med artikel 107.3 b i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, förutsatt att det stöd som beviljas ett enskilt företag inte överstiger 800 000 euro, stödet beviljas på grundval av en ordning med en beräknad budget, och stöd inte beviljas företag som befann sig i svårigheter redan innan epidemin bröt ut (dvs. före den 31 december 2019). Ovan nämnda villkor har beaktats i 4 § i den föreslagna lagen, så propositionen kan anses vara i linje med kommissionens ovan nämnda beslut (SA.56995 (2020/N)).

4 §. Förutsättningar för beviljande av stöd och stödets belopp. I kommissionens meddelande C(2020) 1863 förutsätts det att stöd inte får beviljas företag som befann sig i svårigheter den 31 december 2019. På grund av detta kan enligt 1 mom. sådana förplägnadsföretag som befunnit sig i ekonomiska svårigheter redan innan coronavirusepidemin bröt ut inte beviljas stöd. Med företag i svårigheter avses företag enligt artikel 2.18 i kommissionens förordning (EU) nr 651/2014 genom vilken vissa kategorier av stöd förklaras förenliga med den inre marknaden enligt artiklarna 107 och 108 i fördraget, dvs. den allmänna gruppundantagsförordningen.

I 2 mom. anges det stödbelopp som kan beviljas för återanställning. Stödets belopp är enligt förslaget 1 000 euro per arbetstagare. Förutsättningen för beviljande av stöd är att förplägnadsföretaget betalar en lön på minst 2 500 euro till arbetstagaren under de följande tre månaderna efter den månad då begränsningsskyldigheten upphörde. Maximibeloppet av det stöd som beviljas ett enskilt företag är för sin del 800 000 euro. Vid beräkningen av maximibeloppet beaktas alla stöd som företaget fått och på vilka kommissionens ovan nämnda beslut SA.56995 (2020/N) har tillämpats.

Lön behöver inte betalas för hela den perioden, utan det räcker att företagen under den tiden överhuvudtaget betalar lön till minst detta belopp. Företaget behöver alltså inte öppna sin förplägnadsrörelse så snart begränsningsskyldigheten upphör för att få stöd, om det t.ex. inte genast

är affärsekonomiskt lönsamt att öppna den. Stödet är inte heller förenat med någon viss arbetstid, utan endast med att företaget har löneutgifter för en arbetstagare under den föreskrivna perioden till ett belopp på minst 2 500 euro.

Stöd för återanställning kan betalas för högst det antal arbetstagare som motsvarar antalet arbetstagare som hade ett anställningsförhållande på heltid hos företaget före coronavirusepidemin. Det högsta antal arbetstagare som berättigar till stöd ska beräknas utifrån det sammanlagda lönebelopp som företaget betalat för februari 2020. Det sammanlagda lönebeloppet omvandlas till antalet arbetstagare som arbetar heltid genom att dela beloppet med talet 2 500, vilket i stort sett motsvarar den genomsnittliga månadslönen för en arbetstagare inom förplägnadsbranschen. Om företagets sammanlagda utbetalda lönebelopp för februari 2020 är t.ex. 26 000 euro, kan företaget få stöd för högst tio arbetstagare ($26\,000\text{ e}/2\,500 = 10,4$).

Eftersom syftet med stödet är att hjälpa företag som befinner sig i en akut situation med kassaunderskott efter coronakrisen, kan stödet beviljas och betalas ut på ansökan av företaget redan innan företaget faktiskt har betalat ut lönen till arbetstagaren. Utbetalningen ska då basera sig på det antal arbetstagare som företaget uppgett. En förutsättning är att företaget i samband med ansökan om stöd förbinder sig att betala lön för det antal som stödet förutsätter. Att förutsättningarna uppfylls följs upp genom efterhandskontroll som baserar sig på slumpmässigt urval. För detta ändamål kan de uppgifter om företagets utbetalda löner som fås från Skatteförvaltningen utnyttjas. Företaget ska också vara skyldigt att betala tillbaka stöd som betalats till ett för stort belopp, om företaget inte anställer det antal personer som anges i stödbeslutet eller om det inte till dessa betalas löner till det belopp som krävs. Försummelse av skyldigheten medför skyldighet att betala dröjsmålsränta vid återkrav av stöd som betalats till ett för stort belopp.

I 3 mom. föreskrivs det om hur andra offentliga stöd som beviljats för lönekostnader inverkar på stödet för återanställning. Företag har inte rätt till stöd för sådana arbetstagare för vilkas lönekostnader företaget får annat offentligt stöd, såsom t.ex. lönesubvention enligt lagen om offentlig arbeidskrafts- och företagsservice (916/2012). Också t.ex. stöd som beviljats för utvecklingsåtgärder enligt statsrådets förordning om statsunderstöd för utvecklande av företagsverksamhet (716/2014) eller stöd som beviljats av Business Finland, när stödet hänför sig till lönekostnaderna för företagets egen personal, ska beaktas. Om företaget har beviljats ovan avsett stöd för arbetstagarnas löner, och utvecklingsprojektet tidsmässigt antingen helt eller delvis gäller de följande tre månaderna efter det att begränsningsskyldigheten upphörde, ska det antal arbetstagare som deltar i utvecklingsprojektet dras av från det antal arbetstagare som stödet för återanställning annars skulle betalas för.

Stöd för återanställning beviljas på ansökan av förplägnadsföretaget. I 4 mom. begränsas möjligheten att söka stöd till endast en gång. Begränsningen är nödvändig för att snabba upp handläggningen av stödansökningarna för samtliga företag som omfattas av stödet för återanställning. I samma syfte föreskrivs det om tidsfristerna för ansökan om stödet. Enligt den föreslagna bestämmelsen ska ansökan lämnas in senast den sista augusti innevarande år. Dessutom föreslås det bestämmelser om att den behöriga myndigheten ska fatta beslut om beviljande av stöd före utgången av 2020. Bestämmelsen grundar sig på kommissionens meddelande C(2020) 1863, där kommissionen bl.a. betraktar statligt stöd i form av direkt bidrag som förenligt med den inre marknaden på grundval av artikel 107.3 b i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, om stödet beviljas senast den 31 december 2020.

Den behöriga myndigheten vid beviljande, utbetalning och övervakning av stödet är utvecklings- och förvaltningscentret. Bestämmelser om detta föreslås i 16 §.

3 kap. Gottgörelse för verksamhetsbegränsningar

5 §. Skälig gottgörelse för begränsningsskyldighet. Bestämmelserna i kapitlet berättigar förplägnadsföretagen till att få en skälig ersättning för de kostnader som har uppstått under den tid begränsningsskyldigheten varat (1 mom.). Det är fråga om hyror för lokaler, kostnader för VVS och elektricitet samt liknande ”oflexibla” löpande utgifter som åligger företagaren, alltså inte råvaruanskaffningar eller lönekostnader och inte heller investeringskostnader. Gottgörelsen ställs i proportion till den förändring i företagets försäljning som förorsakats av begränsningsskyldigheten. I enlighet med denna förändring får företagaren en skälig gottgörelse för de oflexibla löpande kostnaderna.

Enligt artikel 107.2 b i EUF-fördraget är det möjligt att kompensera alla skador som är direkt orsakade av covid-19-utbrottet. Alla företag, även de som befinner sig i svårigheter, kan få sådant stöd som avses i artikel 107.2 b, och det har ingen betydelse om företaget har råkat i svårigheter redan före covid-19-utbrottet, dvs. före ingången av innevarande år, eller under innevarande år. För att detta ska omfattas ska gottgörelsen grunda sig på nämnda artikel 107.2 b med stöd av 2 mom.

Enligt artikeln ska omfattningen av den skada som ett enskilt företag orsakats och dess orsaksamband med covid-19-epidemin påvisas och stödet får inte leda till överkompensation. Det ska göras en förhandsanmälan om sådana stödåtgärderna som avses i artikeln (*notifiering*) till kommissionen, och stödet får inte införas förrän kommissionen har godkänt det som förenligt med den inre marknaden. De preliminära diskussionerna med kommissionen pågår till denna del. Utifrån dem är regeringens uppfattning att de åtgärder som avses i 7 § 5 och 6 mom. i lagförslaget uppfyller de villkor som kommissionen fastställt, men kommissionen har ännu inte tagit ställning till saken i och med att notifieringsförfarandet fortfarande pågår

6 §. Grund för gottgörelse och gottgörelsens maximibelopp. Gottgörelsen grundar sig på noggrant avgränsade kriterier och ett objektivt tillämpande av dem. Gottgörelse betalas med stöd av 1 mom. endast för de dagar begränsningsskyldigheten omfattar.

I det föreslagna 2 mom. föreskrivs det att gottgörelsens maximibelopp är 500 000 euro för den tid som begränsningsskyldigheten omfattar. Om begränsningsskyldigheten fortgår under en kortare tid än två månader, betalas av maximibeloppet dock endast den andel som motsvarar kalenderdagarna under begränsningsskyldighetens giltighetstid.

Enligt 3 mom. ligger de uppgifter företaget uppgett i sin mervärdesbeskattning till grund för bestämmandet av gottgörelsen. Riktigheten i deklarationsuppgifterna garanteras för sin del av hot om sanktioner, och de kan därför i princip utgöra en tillförlitlig grund också för gottgörelseförfarandet. I 12 § föreskrivs det särskilt om Skatteförvaltningens rätt att lämna ut uppgifter för betalning av gottgörelsen. I fråga om de förplägnadsföretag som inte tillämpar ett förfarande med mervärdesskattedeklaration varje månad föreskrivs det särskilt att uppgifter om försäljningen för de aktuella månaderna ska visas särskilt i ansökan. I detta syfte kan man utnyttja t.ex. kontoutdrag för respektive månader.

7 §. Beräkning av gottgörelse på grund av begränsning. I det föreslagna 1 mom. föreskrivs det om beräkningsformler för fastställande av beloppet av den gottgörelse som ska betalas till respektive förplägnadsföretag. För att gottgörelserna ska kunna betalas så snabbt som möjligt är beräkningsformlerna förenklade.

Medelvärdet av försäljningen i januari och februari innevarande år används i det föreslagna 2 mom. som jämförelseobjekt för försäljningen för de månader som omfattas av begränsnings-

skyldigheten. Om ett förplägnadsföretag inte tillämpar ett förfarande med mervärdesskattedeklaration varje månad, ska företaget med stöd av det föreslagna 6 § 3 mom. visa försäljningen för månaderna i fråga på något annat sätt i sin ansökan.

Om företagets jämförelsetal är större än den faktiska försäljningen, ställs gottgörelsen i relation till skillnaden (3 mom.). På detta sätt framgår det av bestämmelsen även att ett företag vars faktiska försäljning överstiger jämförelsetalet inte alls kan få gottgörelse.

I 4 mom. föreskrivs det om beräkning av gottgörelseandelen. Som skälig gottgörelseandel föreslås 15 procent av ett jämförelsetal på högst en miljon på basis av försäljningen och 5 procent av ett jämförelsetal som är högre än så. Förslaget har härletts från en uppskattning av de oflexibla direkta kostnaderna. Dessa kostnader består bl.a. av hyror för lokaler samt VVS- och elavgifter, som företaget fortlöpande har trots begränsningsskyldigheten. Till skillnad från kostnader för råmaterial, förbrukningsmaterial, lönekostnader och investeringar kan företaget i princip inte anpassa dessa kostnader till nedskärningar i verksamheten.

I avsnitten 10.2.2 och 10.4.2 nedan behandlas grunderna för de föreslagna procentuella gottgörelseandelarna.

Paragrafens 5 mom. innehåller bestämmelser om hur gottgörelsen per dag bestäms. I förslaget proportionaliseras verksamheten för förplägnadsföretaget i fråga genom att från jämförelsetalet dra av den andel som motsvarar de oflexibla direkta kostnaderna i förplägnadsbranschen.

Om till exempel ett förplägnadsföretag, där gottgörelseandelen är 15 procent, har en faktisk försäljning som sjunker till en fjärdedel i förhållande till försäljningen enligt jämförelsetalet, berättigar detta företaget till en månatlig gottgörelse som är 0,75 gånger 15 procent, dvs. 11,25 procent av försäljningen enligt jämförelsetalet. I exemplet gottgörs företaget denna andel på 11,25 procent av försäljningen enligt jämförelsetalet för att täcka företagets oflexibla direkta kostnader per månad. Om den faktiska försäljningen däremot minskar med endast en fjärdedel jämfört med det tidigare beloppet enligt jämförelsetalet, har företaget endast rätt till en gottgörelse på 3,75 procent per månad.

För vart och ett av företagen fastställs på så sätt en koefficient utifrån förändringen i det aktuella företagets verksamhet, genom vilken andelen oflexibla direkta kostnader ställs i relation till det egna jämförelsetalet.

Gottgörelsen fördelas per dag. Med andra ord betalas gottgörelse endast för de kalenderdagar då begränsningsskyldigheten är i kraft.

I 6 mom. föreslås en begränsning av gottgörelsen i syfte att uppfylla förutsättningarna enligt den artikel 107.2 b i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt som avses i 5 §. Därför får det som gottgörelse till förplägnadsföretaget för begränsningstiden betalas högst det belopp som ska antecknas under rubriken övriga rörelsekostnader i de resultaträkningsscheman som anges i bokföringsförordningen (1339/1997) och i förordningen om uppgifter som ska tas upp i små- och mikroföretags bokslut (1753/2015) med avdrag för den eventuella försäkringsersättning som erhållits för avbrott i verksamheten. För att detta ska kunna verifieras ska i bokslutet uppges beloppet för de övriga kostnader för affärsverksamheten under begränsningstiden samt den ersättning som försäkringsanstalten eventuellt betalat till företaget. I sådana exceptionella situationer där det sammanlagda beloppet av den erhållna gottgörelsen och den försäkringsersättning som betalats för avbrott i verksamheten är större än beloppet för övriga kostnader för affärsverksamheten under begränsningstiden, ska förplägnadsföretaget utan ogrundat dröjsmål återbetala skillnaden mellan dem till den utvecklings- och förvaltningscentret.

Med stöd av det föreslagna 7 mom. ska det i den revisionsberättelse om förplägnadsföretaget som avges i enlighet med 3 kap. 5 § i revisionslagen (1141/2015) finnas ett yttrande om huruvida summan av den gottgörelse som förplägnadsföretaget erhållit och den eventuella försäkringersättning som erhållits på grund av att verksamheten avbrutits är större än de övriga kostnaderna för affärsverksamheten under begränsningstiden. Om så är fallet och förplägnadsföretaget inte har gjort en återbetalning till utvecklings- och förvaltningscentret innan revisionsberättelsen avges ska revisorn göra en anmärkning om detta i berättelsen och lämna den till utvecklings- och förvaltningscentret utan obefogat dröjsmål. På grundval av berättelsen kan utvecklings- och förvaltningscentret vidta åtgärder för återkrav av en gottgörelse som betalats ut till för stort belopp.

8 §. Ansökan om gottgörelse. På samma sätt som enligt bestämmelsen om stöd för återanställning i 4 § 4 mom. ska en ansökan om gottgörelse enligt denna paragraf lämnas in till myndigheten senast den 31 augusti 2020.

9 §. Betalning av gottgörelse som masskörning och på ansökan. I 1 mom. anges det att betalningen av gottgörelsen eventuellt verkställs genom en datateknisk masskörning, varvid ett ansökningsförfarande inte behövs. Förfarandet är ägnat att snabbare ställa medlen till förfogande för att förbättra likviditeten för sådana förplägnadsföretag i fråga om vilka myndigheten har månatliga försäljningsuppgifter och andra uppgifter som behövs för betalning av gottgörelse. Till den del myndigheten själv har de uppgifter de behöver för att bestämma gottgörelsens belopp, kan det eventuellt bli fråga om en utbetalning genom en datateknisk masskörning till flera företag på en gång, om dessa inte tidigare har beviljats något statligt stöd som behöver samordnas med gottgörelsen.

I momentet fastställs således de villkor som ett förplägnadsföretag måste uppfylla för att förfarandet ska vara möjligt. Med stöd av en uttrycklig bestämmelse i 10 § betalas ingen gottgörelse till företag som befinner sig i konkurs. Därför inkluderas de inte heller i en sådan masskörning som avses i momentet.

I egenskap av sådan myndighet som avses i 16 § i lagförslaget ska arbets- och näringsministeriet alltid fatta ett uttryckligt beslut som gäller inkludering av ett enskilt företag i massutbetalningarna. Förfarandet hindrar således inte att syftet med grundlagens bestämmelser om tjänsteansvar uppnås. Förhållandet mellan den föreslagna bestämmelsen och det berörda förplägnadsföretagets intresse av att bli hörd behandlas särskilt i avsnitt 10.5.

Bestämmelser om beviljande och betalning av gottgörelse till ett sådant företag som på grund av samordning av stödet eller av någon annan motsvarande orsak inte kan inkluderas i masskörningen finns i 3 mom.

Enligt 43 § 1 mom. i förvaltningslagen ska förvaltningsbeslut i regel meddelas skriftligen i den form som närmare anges i 44 §. Till de företag som har fått en betalning i form av masskörning sänds ett förvaltningsbeslut per post, och om sökande av ändring i beslutet föreskrivs det särskilt i 11 §. Eftersom det är fråga om beslut som ligger i förplägnadsföretagets intresse och det inte finns någon annan part i ärendet, är det onödigt att höra förplägnadsföretaget på det sätt som avses i 34 § 5 punkten i förvaltningslagen.

I 2 mom. föreskrivs det om möjligheten att betala ut en delpost av gottgörelsen. Uppgifter om försäljningen enligt mervärdesskattedeklarationerna för april 2020 fås först efter den 12 juni. Syftet med betalningen av en delpost före denna tidpunkt är att underlätta likviditetssituationen för förplägnadsföretag. Delposten ska således betalas ut så snart som möjligt efter att de admi-

nistrativa förutsättningarna finns och de datatekniska arrangemangen för utbetalning av beloppen är tillgängliga. Enligt momentet är delposten högst 15 procent när den genomsnittliga försäljningen i januari–februari har varit högst en miljon euro. Detta innebär att ett företag betalas ett engångsbelopp motsvarande 15 procent av dess jämförelsetal dvs. den genomsnittliga försäljningen i januari–februari.

För ett sådant förplägnadsföretag vars gottgörelseandel enligt 7 § 3 mom. är 15 procent motsvarar delposten, för den antagna begränsningstiden på två månader dvs. april och maj, endast en täckning på 7,5 procent av alla oflexibla direkta kostnader som sammanlagt ackumuleras under dessa två månader. Den utbetalda delposten ska dras av från den slutliga utbetalningen av gottgörelsen, som inte kan göras förrän på basis av de mervärdesskatteuppgifter som blir tillgängliga efter den 12 juni 2020.

Om det av den mervärdesskattedeklaration som ligger till grund för den slutliga utbetalningen av gottgörelsen framgår att försäljningen i april var endast till exempel 25 procent mindre än försäljningen enligt jämförelsetalet, innebär det att företaget inte har rätt att få ytterligare gottgörelse vid den slutliga utbetalningen. Beräkningstekniskt kan detta uttryckas på följande sätt: det korrekta beloppet av gottgörelsen för varje månad (april och maj 2020) utgör en fjärdedel av gottgörelseandelen. Om den genomsnittliga försäljningen i januari–februari har varit högst en miljon euro, är gottgörelseandelen högst 15 procent, varvid beräkningsformeln är som följer: $2 * (1/4 * 15 \%) = 7,5 \%$, vilket är lika stort som det belopp som redan har betalats ut som delpost.

Situationen i det föregående exemplet är dock osannolik och ytterst exceptionell. Enligt tillgängliga statistiska uppgifter har försäljningen hos nästan alla förplägnadsföretag minskat med över hälften jämfört med tidigare. Eftersom företagen trots att delposten har betalats ut i praktiken kommer att få ett tillägg vid den slutliga utbetalningen av gottgörelsen, kan det förfarande med delbetalning som avses i momentet anses ändamålsenligt utan risk för överkompensation.

De villkor som anges i föregående moment uppfylls inte av alla förplägnadsföretag som omfattas av begränsningsskyldigheten. Exempelvis ska en förplägnadsrörelse som bedrivs som bishyssla, såsom en hotellrestaurang, behandlas från fall till fall på dess egen ansökan. Likaså kan den statistikkategori som förplägnadsföretaget meddelat Skatteförvaltningen eventuellt vara felaktig på grund av missförstånd eller av någon annan orsak, varvid företaget inte ingår i den fil över förplägnadsföretag som Skatteförvaltningen lämnar till myndigheten. Bestämmelser om dessa situationer föreslås i 3 och 4 mom.

Om ett förplägnadsföretag på grund av coronavirusepidemin har ansökt om något annat stöd hos en statlig myndighet (NTM-centralerna och Business Finland) än sådant stöd för återanställning som avses i 3 §, genomförs i enlighet med 5 mom. samordningen och utbetalningen av gottgörelsen och stödet på ansökan av företaget i fråga. Eftersom samordningen kräver behandling från fall till fall, kan det företag som ansökt om stöd inte inkluderas i en sådan masskörning som avses i 1 mom. Det är dock klart att när ett företag återkallar sin ansökan om stöd i tillräckligt god tid före den masskörning genom vilken utbetalningen av delposten eller den slutliga utbetalningen verkställs, kan företaget inkluderas i masskörningen, om det uppfyller villkoren enligt 1 mom.

I 6 mom. föreskrivs det på ett förtydligande sätt att annat stöd som beviljats av staten än ett stöd enligt 3 § på grund av coronavirusepidemin ska dras av från det slutliga beloppet av gottgörelsen för begränsningsskyldigheten.

4 kap. Särskilda bestämmelser

10 §. Konkurs. Det föreskrivs för tydlighets skull att ett sådant företag som vid tidpunkten för utbetalning är försatt i konkurs inte har rätt till vare sig stöd eller gottgörelse.

11 §. Ändringssökande. I paragrafen föreskrivs om ändringssökande. Enligt paragrafen får omprövning begäras av ett beslut som fattats med stöd av denna lag. Vid omprövningsförfarande ska förvaltningslagen (434/2003) iakttas. Ett beslut som fattats med anledning av en begäran om omprövning får överklagas genom besvär i enlighet med lagen om rättegång i förvaltningsärenden (808/2019).

12 §. Utlämnande av sekretessbelagda uppgifter mellan myndigheter. Beskattningsuppgifter är i enlighet med 1 och 4 § i lagen om offentlighet och sekretess i fråga om beskattningsuppgifter (1346/1999) sekretessbelagda uppgifter. Utlämnande av sekretessbelagda uppgifter till en annan myndighet förutsätter enligt 29 § i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet att det i lagstiftningen tas in exakta bestämmelser om det. I enlighet med förslaget ska Skatteförvaltningen lämna de uppgifter som nämns i momentet och som är behövliga och nödvändiga för verkställigheten av lagen till den behöriga myndigheten, som med stöd av den föreslagna 16 § är utvecklings- och förvaltningscentret. Syftet med det föreslagna datainnehållet är att täcka de informationsbehov som avses i lagen till den del uppgifterna kan fås från Skatteförvaltningen.

I enlighet med förslaget ska Skatteförvaltningen lämna uppgifter om förplägnadsföretagens mervärdesskattedeklarationer för januari, februari och april 2020 för betalning av den gottgörelse som avses i 5 §. Skatteförvaltningen ska också lämna myndigheten ett kontonummer som den känner till för utbetalning av stöd och gottgörelse till företaget, liksom adressuppgifter för postning av beslut. Detta minskar de administrativa kostnaderna, eftersom betalaren inte separat behöver be företaget t.ex. om kontonumret. Företaget har gett Skatteförvaltningen kontonumret för betalning av skatteåterbärningar.

Bestämmelsen omfattar också Skatteförvaltningens uppgifter för bestämmande av maximibeloppet av det stöd som avses i 3 §. Enligt det föreslagna 4 § 2 mom. beräknas stödets maximibelopp utifrån det sammanlagda lönebelopp som förplägnadsföretaget betalat för februari 2020 till sina arbetstagare som varit anställda i arbetsavtalsförhållande. Ett villkor för beviljande av det stöd som avses i den föreslagna 3 § är att stödmottagaren till arbetstagaren betalar sammanlagt minst 2 500 euro i lön för de tre månader som följer efter den månad då begränsningsskyldigheten upphörde. Tillsynen över att villkoren för utbetalning av stöd uppfylls förutsätter att utvecklings- och förvaltningscentret får uppgifter om lönerna på personnivå. De arbetstagar-specifika uppgifter om löneutbetalning som avses i 6 punkten behövs också för bestämmande av stödet i sådana situationer där förplägnadsföretaget har fått annat stöd för lönekostnaderna. Med hjälp av personernas identifieringsuppgifter kan det vid behov kontrolleras om lönesubvention också har betalats för samma arbetstagare.

Enligt 7 punkten får Skatteförvaltningen trots sekretessbestämmelserna lämna ut också andra uppgifter som är nödvändiga för beviljande, utbetalning och övervakning av stöd som avses i 3 § och gottgörelse som avses i 5 §. Sådana nödvändiga uppgifter är t.ex. uppgifter om ett förplägnadsföretags skatteskuld och konkurs, uppgifter om att företaget ingår i Skatteförvaltningens register, uppgifter om företagets betalningsarrangemang eller insolvensförfarande samt uppgifter om alkoholtillstånd. Tillgången till dessa uppgifter, som är nödvändiga för tillsynen, förebygger också grå ekonomi.

Från Skatteförvaltningen lämnas uppgifterna till utvecklings- och förvaltningscentret genom utplockning av uppgifter en eller flera gånger och Skatteförvaltningen ska inte bygga upp ett särskilt system för lämnande av uppgifterna. Skatteförvaltningen överläter en sådan fil på ett

skyddat eller annars allmänt använt informationssäkert sätt till den tjänsteman som ansvarar för informationsförvaltningen vid den behöriga myndigheten. Den behöriga myndigheten ska vid behov i enskilda fall begära förtydliganden eller tilläggsuppgifter, om uppgifterna är nödvändiga vid behandlingen av stöd eller gottgörelse som avses i 3 eller 5 §.

De filer som Skatteförvaltningen överlämnar till utvecklings- och förvaltningscentret genom en utplockning av uppgifter ska vara sekretessbelagda. Till den del filerna innehåller sådana personuppgifter som avses i artikel 4.1 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (allmän dataskyddsförordning), nedan allmänna dataskyddsförordningen, bildar uppgifterna ett personregister i enlighet med definitionen i artikel 4.6 i förordningen i fråga. Med stöd av detta moment avses med personuppgifter uppgifter om ett förplägnadsföretag som en fysisk person driver som en enskild rörelse (näringsidkare) – dvs. inte i form av juridisk person – till den del uppgifterna inte är offentliga. Sådana uppgifter är uppgifter om förplägnadsrörelsens bankkonto, som i en enskild rörelse tillhör en fysisk person, samt de månatliga uppgifterna om den enskilda rörelsens försäljningsvolym, antal arbetstagare och lönesummor.

Grunden enligt den allmänna dataskyddsförordning att få de ovannämnda personuppgifterna är på det sätt som avses i artikel 6.1 c skötsel av en lagstadgad uppgift och i enlighet med artikel 6.1 e utövning av offentlig makt.

Eftersom det är fråga om ett sådant personregister som avses i allmänna dataskyddsförordningen ska i fråga om dem de dataskyddsförfaranden och andra förfaranden som förutsätts i den förordningen iakttas. Det dataskyddsbud som utnämns för utvecklings- och förvaltningscentret ska också i fråga om detta register sköta de uppgifter som avses i artikel 39 i allmänna dataskyddsförordningen. Likaså ska informationen om registret fogas till utvecklings- och förvaltningscentrets dataskyddsbeskrivning. Den föreslagna paragrafens förhållande till allmänna dataskyddsförordningen behandlas närmare i avsnitt 10.6.

13 §. Återkrav. Paragrafens 1 mom. förpliktar på motsvarande sätt som 21 § i statsunderstödslagen (688/2001) att stöd eller gottgörelse som betalats utan grund till företaget ska återkrävas.

Enligt det förtydligande 2 mom. följer återbetalningsskyldighet också av att stöd har betalats för en arbetstagare till vilken företaget inte har betalat den lön som stödet förutsätter.

På det belopp som återkrävs ska det med stöd av 3 mom. betalas ränta på samma sätt som det föreskrivs i 24 § i statsunderstödslagen. Skyldigheten att betala ränta gäller dock inte en sådan situation där grunden för återbetalning är någon annan omständighet än en förplägnadsföretagares uppsåt eller grova oaktksamhet när det gäller lämnandet av uppgifter eller en sådan återbetalning av ett ogrundat som avses i 20 § i statsunderstödslagen.

Paragrafens 4 mom. om dröjsmålsränta på det belopp som ska återkrävas har samma innehåll som 25 § i statsunderstödslagen.

Paragrafens 5 mom. gör det möjligt att avstå från återkrav på skälighetsgrunder med stöd av liknande omständigheter som i 26 § i statsunderstödslagen.

I 6 mom. föreskrivs det att den särskilda tidsfristen för beslut om återkrav är två år från det att myndigheten har fått kännedom om en omständighet som förutsätter att beloppet återkrävs eller att betalningen av stödet eller gottgörelsen upphör. Tidsfristen är densamma som i 29 § 1 mom. i statsunderstödslagen.

Dessutom preskriberas möjligheten till återkrav slutgiltigt inom den tidsfrist på 10 år som anges i 7 mom. och som räknas från det att stödet eller gottgörelsen betalades ut. Bestämmelsen motsvarar 29 § 2 mom. i statsunderstödslagen.

14 §. Begränsning av utbetalning av medel på basis av stödets och gottgörelsens belopp. I paragrafen föreslås en hänvisningsbestämmelse till 5 kap. 8 § 2 mom. i bokföringslagen (1336/1997), och på motsvarande sätt som i det momentet ska ett förplägnadsföretag som är verksamt i aktiebolagsform eller någon annan form som juridisk person, som avses i det nämnda moment, inte få använda beloppet av gottgörelsen för utbetalning av medel. Begränsningen gäller utbetalning av medel för den räkenskapsperiod som pågår under den tid som begränsningsskyldigheten gäller. Om ett förplägnadsföretags räkenskapsperiod är t.ex. ett kalenderår, ska begränsningen beaktas i det beslut om utbetalning av medel som fattas våren 2021 med stöd av bokslutet för 2020.

Ett förplägnadsföretag kan dock undvika den begränsning av utbetalning av medel som avses i paragrafen genom att till staten betala tillbaka stödet eller gottgörelsen till fullt belopp. Denna betalning bör göras innan bokslutet fastställs, för att det ska vara effektivt. Eftersom prövningsrätten faller på förplägnadsrörelsen, kan begränsningen av utbetalning av medel inte anses strida mot det egendomsskydd som det föreskrivs om i 15 § i grundlagen, i synnerhet eftersom den föreslagna bestämmelsen endast gäller det bokslut som upprättas efter det att begränsningsskyldigheten upphört.

15 §. Tillämpning av statsunderstödslagen. Beviljande och betalning av stöd för återanställning och gottgörelse på grund av verksamhetsbegränsning är ett förvaltningsförfarande där man också stöder sig på statsunderstödslagen. Enligt paragrafen ska följande bestämmelser i den sistnämnda lagen tillämpas: Bestämmelserna i 9 § om ansökan om understöd, 10 § om sökandens skyldighet att lämna uppgifter, 14 § om understödstagarens skyldighet att lämna uppgifter, 15 § om myndighetens tillsynsuppgift, 16 § om granskningsrätt, 17 § om utförande av granskning, 18 § om handräckning, 19 § om avbrytande av utbetalning och 20 § om återbetalning av statsunderstöd.

16 §. Behörig myndighet. I paragrafen anges det att närings-, trafik- och miljöcentralernas samt arbets- och näringsbyråernas utvecklings- och förvaltningscenter (utvecklings- och förvaltningscentret) är behörig myndighet enligt lagen. Utvecklings- och förvaltningscentret beviljar och betalar de stöd och gottgörelser som avses i 2 och 3 kap. i denna lag och som grundar sig på ansökan. Arbets- och näringsministeriet ska ha en mer begränsad behörighet än utvecklings- och förvaltningscentret att besluta om beviljande av gottgörelser utan ansökan på det sätt som avses i 2 kap. 3 § 2 mom. Utvecklings- och förvaltningscentret svarar också för återkrav av stöd och gottgörelser som avses i denna lag.

17 §. Ikraftträdande. Lagen föreslås träda i kraft vid en tidpunkt som föreskrivs genom förordning av statsrådet. För att lagen ska träda i kraft förutsätts det att Europeiska kommissionen har godkänt de statliga stöd som ingår i lagförslaget. Avsikten är att lagen ska träda i kraft så snart som möjligt.

8 Ikraftträdande

Lagen föreslås träda i kraft vid en tidpunkt som föreskrivs genom förordning av statsrådet. För att lagen ska träda i kraft förutsätts det att Europeiska kommissionen har godkänt de statliga stöd som ingår i lagförslaget. Avsikten är att lagen ska träda i kraft så snart som möjligt.

9 Förhållande till budgetpropositionen

Propositionen hänför sig till den tredje tilläggsbudgetpropositionen för 2020 och avses bli behandlad i samband med den.

10 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning

10.1 Grundlagens 23 § och begränsning av förplägnadsrörelserns verksamhet

I den temporära 3 a § i lagen om inkvarterings- och förplägnadsverksamhet (153/2020) förpliktas förplägnadsrörelser hålla förplägnadsrörelsen med tillhörande utrymmen inomhus och utomhus stängd för kunder, med undantag för försäljning för avhämtning och personalrestaurangverksamhet. Den nämnda lagen stiftades med stöd av 23 § i grundlagen i vanlig lagstiftningsordning.

Enligt första meningen i 23 § i grundlagen kan det genom lag införas sådana tillfälliga undantag från de grundläggande fri- och rättigheterna som är nödvändiga om Finland blir utsatt för ett väpnat angrepp eller om det råder andra i lag angivna undantagsförhållanden som allvarligt hotar nationen. Det var första gången som 23 § i grundlagen användes på detta sätt.

För begränsningar av de grundläggande fri- och rättigheterna gäller förutom kravet på att de ska vara tillfälliga och nödvändiga också att de ska vara proportionella (GrUB 25/1994: ”Inskränkningarna ska vara förenliga med kravet på proportionalitet.”). Enligt grundlagsutskottets ställningstaganden förutsätter kravet på proportionalitet skälig kompensation. Det har i vissa situationer varit skäl att lindra eller åtminstone överväga att lindra de negativa konsekvenser av en ändring av lagstiftningen för en viss branschs område (GrUU 22/2013 rd; se även ersättande för egendom som blir värdelös när en näringsverksamhet förbjuds GrUU 18/2013 rd). Kravet på skälig kompensation hänför sig också till att de bestämmelser om förbud som normalt utfärdas i grundlagsordning undantagsvis träder i kraft så snabbt att verksamhetsutövaren inte har kunnat förbereda sig på dem.

10.2 Grundlagsutskottets ställningstaganden och riksdagens uttalande om begränsning av förplägnadsrörelserns verksamhet

10.2.1 Ställningstaganden och uttalande

Grundlagsutskottet konstaterade i sitt utlåtande om den temporära ändringen av lagen om inkvarterings- och förplägnadsverksamhet (GrUU 7/2020 rd) följande: ”Med tanke på regleringens proportionalitet är det också av betydelse vilka möjligheter näringsidkaren har att anpassa sin verksamhet till ändringarna i lagstiftningen. Utskottet har i detta avseende granskat bland annat bestämmelserna om övergångsperioder (se t.ex. GrUU 18/2013 rd, s. 3/II). Det är förståeligt att den föreslagna regleringen avses träda i kraft så snart som möjligt. Dessutom har det i själva verket redan skett betydande förändringar i förplägnadsrörelsernas verksamhet på grund av människors beteende och myndighetsrekommendationerna. Med beaktande av de exceptionellt betydande och akuta konsekvenserna av den nu föreslagna regleringen anser grundlagsutskottet att det är nödvändigt att det genom lag föreskrivs såväl om skälig kompensation till näringsidkare för verkningarna av förbudet enligt 3 a § som om arrangemang som lindrar verkningarna.”

Vid stiftandet av lagen godkände riksdagen följande uttalanden (RSv 14/2020 rd):

- ”1. Riksdagen förutsätter att regeringen utreder hur en med tanke på restaurangföretagarnas utkomst och verksamhetsbetingelser skälig ersättning för skada genomförs så att de ekonomiska förlusterna fördelas rättvist, med beaktande av egendomsskyddet och på ett skäligt sätt mellan offentliga samfund, hyresvärdar, banker, försäkringsbolag och andra ekonomiska enheter.”
- ”2. Riksdagen förutsätter att regeringen utan dröjsmål vidtar åtgärder för att i förekommande fall stödja restaurangföretagarnas försörjning under undantagsförhållandena och avvecklingen av dem.”
- ”3. Riksdagen förutsätter att regeringen tryggar en rättvis intern konkurrens och sund företagsamhet inom restaurangnäringen under undantagsregleringen och när den upphävs.”
- ”4. Riksdagen förutsätter att regeringen utreder möjligheterna att när det blir aktuellt genomföra upphävningen av undantagsförhållandena och lagstiftningen om dem på ett sätt som möjliggör en regional gradering, i det fall att infektionssituationen tillåter det.”

Vid bedömningen av statsrådets förordning som utfärdats med stöd av den ändrade lagen hänvisade grundlagsutskottet till riksdagens uttalande och konstaterade följande (GrUB 10/2020 rd): ”Utifrån ekonomiutskottets betänkande (EkUB 5/2020 rd) godkände riksdagen ett uttalande enligt vilket riksdagen förutsätter att regeringen utreder hur en med tanke på restaurangföretagarnas utkomst och verksamhetsbetingelser skälig ersättning för skada genomförs så att de ekonomiska förlusterna fördelas rättvist, med beaktande av egendomsskyddet och på ett skäligt sätt mellan offentliga samfund, hyresvärdar, banker, försäkringsbolag och andra ekonomiska enheter (RSv 14/2020 rd).”

Grundlagsutskottet ansåg vid bedömningen av lagförslaget som gällde fogandet av 3 a § till lagen om inkvarterings- och förplägnadsverksamhet med beaktande av de exceptionellt betydande och akuta konsekvenserna av den nu föreslagna regleringen att det är nödvändigt att det genom lag föreskrivs såväl om skälig kompensation till näringsidkare för verkningarna av förbudet enligt 3 a § som om arrangemang som lindrar verkningarna (GrUU 7/2020 rd, s. 5). Med hänsyn till att bestämmelserna väsentligt ingriper i de grundläggande fri- och rättigheterna upprepade utskottet sin tidigare ståndpunkt och framhållde fortfarande vikten av att skälig kompensation införs och att bestämmelser om arrangemang som lindrar konsekvenserna utfärdas utan dröjsmål.

10.2.2 Lagförslagets förhållande till riksdagens uttalande

Lagförslaget är avsett som svar på riksdagens uppdrag i enlighet med de ovan citerade första och andra uttalandena. Den handlingsmodell som avses i 3 kap. i lagen syftar till att ge varje förplägnadsföretag som omfattas av begränsningsskyldigheten skälig gottgörelse för de löpande kostnader som företaget har under den tid begränsningsskyldigheten gäller. Det handlar inte om full ersättning. Förplägnadsföretagen har kunnat anpassa sina personalkostnader genom permitteringar och uppsägningar, avbryta sin råvaruanskaffning och skjuta upp planerade investeringar.

Gottgörelsen grundar sig på en bedömning av de oflexibla direkta kostnaderna. De består bland annat av hyror för lokaler samt VVS- och elavgifter, som företaget fortlöpande har trots begränsningsskyldigheten. Till skillnad från sina kostnader för råmaterial och förbrukningsmaterial, lönekostnader samt investeringar kan företaget i princip inte anpassa dessa kostnader till nedskärningar i verksamheten.

Det föreslås att en skälig månatlig gottgörelseandel fastställs till 15 procent upp till en försäljning på en miljon euro på basis av medeltalet av försäljningen i januari och februari i år. För den del som överstiger en miljon euro ska gottgörelseandelen vara fem procent. Andelen hyra och andra ”oflexibla” utgifter beror på det berörda företaget. Om dessa motsvarar t.ex. 30 procent av försäljningen, täcker gottgörelsen på 15 procent hälften. Den nämnda 30 procenten har utifrån de uppgifter som varit tillgängliga vid beredningen bedömts som en typisk andel av hyror och andra oflexibla direkta kostnader. Det är klart att bland förplägnadsföretagen finns företag med en mindre andel oflexibla poster än 30 procent, medan andelen hos andra är större. Det är i sista hand fråga om ett val på basis av uppskattning.

<i>Förplägnadsföretag – Andel av omsättningen (%)</i>	
användning av råmaterial och förbrukningsmaterial (råvaror)	33 %
lönkostnader och lönebikostnader	29 %
hyror	11 %
övriga kostnader	21 %
driftsbidrag	6 %
sammanlagt	100 %
(Källa: Turism- och Restaurangförbundet rf)	

Den skäliga gottgörelseandelen fördelas separat för varje företag på basis av den minskning av den faktiska försäljningen som begränsningen medför för företaget i april 2020. Om t.ex. företagets försäljning i januari–februari 2020 i genomsnitt var 100 000 euro/månad, men sjunker i april till 25 000 euro, dvs. att verksamheten inskränks med 75 % (dvs. koefficienten 0,75), är gottgörelseandelen $15 \% * (100\,000 \text{ euro} - 25\,000 \text{ euro})$, dvs. 11 250 euro. Om begränsningen fortsätter till utgången av maj, betalas samma belopp, 11 250 euro, också för maj.

När det gäller försäljning som överstiger en miljon euro sjunker kompensationsandelen till 5 procent. Motiveringen till detta förslag (”nedsättningsregeln”) behandlas i avsnitt 10.4.2.

Å andra sidan föreslås det i enlighet med riksdagens andra uttalande en verksamhetsmodell i 2 kap. i lagförslaget, enligt vilken stödet för återanställning är 1 000 euro för varje arbetstagare som omfattas av stödet. Stöd betalas för arbetstagare, till vilka företaget betalar en lön på sammanlagt minst 2 500 euro för de följande tre månaderna efter den månad då begränsningsskyldigheten upphörde. Det är möjligt att få stöd för högst det antal arbetstagare som kalkylmässigt var anställda på heltid i företaget i februari 2020.

10.3 Lagförslagets betydelse med avseende på de grundläggande fri- och rättigheterna: näringsfrihet, egendomsskydd och sysselsättningsskyldighet

Grundlagsutskottet ansåg i ovannämnda utlåtande att det lagförslag som då behandlades innebar att utövandet av en viss näring förbjuds nästan helt för viss tid och att det därmed ingriper mycket kraftigt i näringsfriheten enligt 18 § i grundlagen. Dessutom begränsar regleringen egendomsskyddet enligt 15 § i grundlagen för dem som driver restaurang. Eftersom skyldigheten för förplägnadsföretag att hålla stängt ytterligare ökar permitteringarna och uppsägningarna inom restaurangbranschen är det aktuella lagförslaget enligt utskottet relevant också med tanke på den skyldighet att främja sysselsättningen som i 18 § 2 mom. i grundlagen ålagts det allmänna.

10.4 Avgränsning av lagens tillämpningsområde – jämlikhet och skälig kompensation

10.4.1 Förhållandet mellan åtgärderna inom förplägnadsbranschen och andra branscher

Jämlikhetsaspekterna är av betydelse när rättigheter och förmåner ges genom lag. Det handlar således om en viktig fråga också med tanke på bestämmelserna om jämlikhet i 6 § i grundlagen. I lagförslaget föreslås endast bestämmelser om en särskild kompensation och andra åtgärder som gäller en enskild bransch, förplägnadsbranschen. Med beaktande av konsekvenserna av regeringens olika åtgärder för flera branscher måste man försäkra sig om att jämlikhet uppnås.

Till denna del är det av betydelse att grundlagsutskottet i sina ovannämnda ställningstaganden uttryckligen fäster vikt vid de ”exceptionellt betydande och akuta konsekvenser” som begränsningsbestämmelserna har i fråga om förplägnadsbranschen. Dessa omständigheter ska anses vara en tillräcklig grund för att de åtgärder som avses i det nu föreslagna lagförslaget uttryckligen ska riktas till restaurangbranschen, som är föremål för begränsningarna.

Företag inom andra branscher omfattas inte av någon motsvarande lagstadgad begränsning, även om coronavirusepidemin i väsentlig grad påverkar också dem. Lagstiftaren har inte ålagt dem att avbryta sin verksamhet. Detta är en rättsligt avgörande skillnad jämfört med förplägnadsföretag.

Genom proportionalitetsbedömningen har det dock i lagförslaget också beaktats coronavirus-epidemiens inverkan på all företagsverksamhet, oberoende av bransch, liksom också allmänna stödåtgärder vid fastställandet av den skäliga kompensationsnivån. Syftet med fastställandet av kompensationsnivån har således varit att skäligheten ska grunda sig på den särskilda belastning som den lagstadgade begränsningsskyldigheten, till skillnad från andra företag, explicit har haft på förplägnadsföretagens betalningsförmåga. Detta beskrivs ovan i avsnitt 10.2.2.

Ett förslag till allmänt lönsamhetsstöd för företag bereds som bäst separat från detta lagförslag. Med tanke på jämlikheten bör det anses godtagbart att allmänt lönsamhetsstöd inte kan beviljas ett förplägnadsföretag till den del den prestation som företaget får i form av begränsningskompensation och stöd för återanställning enligt denna lag är större än det allmänna stödet.

10.4.2 Likabehandling av förplägnadsföretag

Det stöd för återanställning som avses i 2 kap. i den föreslagna lagen, 1 000 euro för varje arbetstagare som omfattas av stödet, är detsamma för alla förplägnadsföretag. Stöd betalas för arbetstagare, till vilka företaget betalar en lön på sammanlagt minst 2 500 euro för de följande tre månaderna efter den månad då begränsningsskyldigheten upphörde. Det är möjligt att få stöd för högst det antal arbetstagare som kalkylmässigt var anställda på heltid i företaget i februari 2020. Förslaget om stöd för återanställning uppfyller således kravet på likabehandling.

Den skäliga gottgörelseandel för oflexibla kostnader som avses i det föreslagna 3 kap. är i princip 15 procent, som det beskrivs i avsnitt 10.2.2. Nivån på gottgörelsen ändras dock i ett steg när företagsstorleken ökar. I och med ”nedsättningsregeln” är gottgörelsedelen av månadsförsäljningen 5 procent för den del som överstiger gränsvärdet en miljon euro.

När företag som hör till en viss grupp enligt lag beviljas förmåner, såsom den föreslagna gottgörelsen till förplägnadsföretag, är utgångspunkten att en enhetlig behandling av dem är en grundläggande rättighet. Om förmånens storlek härleds från ett visst nyckeltal, såsom siffrorna för den månatliga försäljningen i lagförslaget, ska varje företag i princip få en förmån i enlighet

med värdet av det nyckeltal som gäller företaget. Avvikelse från denna utgångspunkt förutsätter en allmänt godtagbar grund.

Den föreslagna nedsättningsregeln anses i propositionen vara godtagbar både på basis av skalfördelar och på basis av förhandlingskraften. Ju större förplägnadsföretagets försäljning är, desto högre blir täckningen för t.ex. varje kvadratmeter lokalhyra. Samtidigt blir företaget allt viktigare för sina avtalsparter, t.ex. för hyresvärden. Med andra ord har företaget en stark ställning när det gäller att förhandla fram en lägre hyresnivå under coronavirusepidemin. Små företag har inte denna skalfördel och förhandlingskraft.

Det föreslås att den nedsättningsregel som avses i lagförslaget sätts på en relativt hög nivå penningmässigt, dvs. en miljon euro (beräknat utifrån den genomsnittliga försäljningen i januari-februari som är jämförelseobjekt), för att den ska kunna anses godtagbar med tanke på jämlikheten. Ett förplägnadsföretag som når upp till en sådan försäljning kan anses vara av så stor betydelse för hyresvärden att förplägnadsföretaget har en faktisk möjlighet att förhandla om en sänkning av hyresnivån under den tid som begränsningsskyldigheten gäller.

I fråga om försäljning som överstiger tröskelvärdet är gottgörelseandelen en tredjedel, dvs. procentuellt sett 5 procent. Även för förplägnadsföretag som omfattas av nedsättningsregeln är kompensationen dock 15 procent när tröskelvärdet underskrids. Således får förplägnadsföretagen oberoende av storlek en lika stor gottgörelse på 15 procent när man granskar den försäljning i januari-februari som ligger till grund för jämförelsetalet och den har uppgått till högst en miljon euro.

10.5 Betalning av gottgörelse som masskörning och intresse av att bli hörd

Enligt 9 § 1 mom. i den föreslagna lagen är det möjligt att betala gottgörelsen i form av en datateknisk masskörning, varvid något ansökningsförfarande inte behövs. Avsikten med förfarandet är att snabbare ställa medlen till förfogande för att förbättra likviditeten för sådana förplägnadsföretag i fråga om vilka myndigheten har månatliga försäljningsuppgifter och andra uppgifter som behövs för betalning av gottgörelse. På detta sätt kan man eventuellt göra en massutbetalning till ett stort antal företag åt gången.

Det är fråga om en åtgärd som är positiv för förplägnadsföretagen och där ingen annan part ingår. I 6 och 7 § föreskrivs dessutom noggrant avgränsat och exakt om beräkningsformeln för gottgörelsen på ett sätt som kan förstås av en näringsidkare som driver ett förplägnadsföretag. Formeln är offentlig. Således har företaget enligt 34 § 2 mom. 5 punkten i förvaltningslagen inget direkt intresse av att höras i ärendet före utbetalningen.

Det är inte fråga om enskilda beslut som grundar sig på en algoritm eller annars är automatiserade, där alla skeden i ärendehantering och beslutsfattandet genomförs utan en fysisk persons medverkan. Den myndighet som avses i lagförslaget ska alltid fatta ett uttryckligt beslut om att inkludera varje enskilt företag i en massutbetalning. Förfarandet hindrar således inte att syftet med grundlagens bestämmelser om tjänsteansvar uppnås (jmf. GrUU 7/2019 rd, avsnitt Automatiserat individuellt beslutsfattande).

Även bestämmelserna om omprövning i förvaltningslagen och bestämmelserna om ändringssökande i lagen om rättegång i förvaltningsärenden ska tillämpas, som det föreslås i 11 §. Kraven på god förvaltning och partens rättsskydd äventyras alltså inte.

10.6 Skyddet för personuppgifter

10.6.1 Betydelsen av EU:s allmänna dataskyddsförordning

I egenskap av sådan myndighet som avses i lagförslaget har utvecklings- och förvaltningscentret skyldighet att fatta beslut och göra utbetalningarna till förplägnadsföretag i fråga om stöd för återanställning och gottgörelse som baserar sig på begränsningsskyldigheten. Med tanke på skötseln av denna uppgift är det nödvändigt att få information av Skatteförvaltningen på det sätt som beskrivs i motiveringen till 12 §.

En del av de uppgifter som avses i den föreslagna 12 § är offentliga, såsom företagets namn och FO-nummer. Bankkontonumret är en sådan personuppgift som avses i den allmänna dataskyddsförordningen när ett förplägnadsföretag drivs som en enskild rörelse och inte som ett bolag eller i någon annan form som juridisk person. Eftersom en enskild rörelse inte är en juridisk person som är fristående från den fysiska person som bedriver den, hör kontoinformationen till de personuppgifter som avses i artikel 4.1 i allmänna dataskyddsförordningen. Detsamma gäller mervärdesskatteuppgifterna för enskilda rörelser.

Allmänna dataskyddsförordningen innehåller uttömmande bestämmelser om de lagliga grunderna för behandling av personuppgifter. I den föreslagna 12 § är det fråga om en sådan grund som avses i artikel 6.1 c i allmänna dataskyddsförordningen, dvs. att behandlingen är nödvändig för att den personuppgiftsansvarige ska kunna fullgöra sin lagstadgade skyldighet samt sådan utövning av offentlig makt som avses i artikel 6.1 e i den förordningen. Den rätt att lämna uppgifter som avses i paragrafen ska också betraktas som sådan behandling som avses i artikel 6.1 d för att skydda intressen som är livsviktiga för den registrerade, dvs. en fysisk person som driver en förplägnadsrörelse. Stöd och gottgörelse enligt lagförslaget kan vara så viktiga för personens uppehålle att de uppfyller kriteriet för livsviktig fördel.

10.6.2 Förslagets förhållande till kraven på behandling av särskilda kategorier av personuppgifter

I artikel 9 i allmänna dataskyddsförordningen förbjuds i princip

- behandling av personuppgifter som avslöjar ras eller etniskt ursprung, politiska åsikter, religiös eller filosofisk övertygelse eller medlemskap i fackförening, och
- behandling av genetiska uppgifter, biometriska uppgifter för att entydigt identifiera en fysisk person, uppgifter om hälsa eller uppgifter om en fysisk persons sexualliv eller sexuella läggning.

Sådana särskilda personuppgifter som avses i artikeln ingår inte till någon del i det utlämnande av uppgifter som avses i den föreslagna 12 §.

10.6.3 Hantering av dataskyddsrisiker vid utlämnande och förvaring av uppgifter

För att syftet med den föreslagna lagen ska uppnås behöver företagsuppgifter lämnas ut från en myndighet till en annan, från Skatteförvaltningen till utvecklings- och förvaltningscentret. Dessa uppgifter lämnas inte vidare till privata aktörer och används inte för något annat ändamål. Skatteförvaltningen samlar de uppgifter som anges i 12 § på det sätt som anges i motiveringen till paragrafen genom utplockning av uppgifter en eller flera gånger.

Utvecklings- och förvaltningscentret ska med stöd av den föreslagna 12 § av Skatteförvaltningen få de uppgifter om löner för anställda vid förplägnadsföretaget som behövs för tillsynen över det stöd som avses i 3 §. En grund för att få uppgifter om löner på personnivå enligt den allmänna dataskyddsförordningen är på det sätt som avses i artikel 6.1 c skötseln av en lagstadgad uppgift, i enlighet med artikel 6.1 e utövning av offentlig makt och i enlighet med artikel 6.1 f tillgodoseendet av tredje parts, dvs. förplägnadsföretagets, berättigade intressen.

De filer som Skatteförvaltningen överlämnar till utvecklings- och förvaltningscentret genom enskilda utplockningar ska vara sekretessbelagda. Till den del filerna innehåller sådana personuppgifter som avses i allmänna dataskyddsförordningen bildar uppgifterna ett personregister i enlighet med definitionen i artikel 4.6 i allmänna dataskyddsförordningen. På det sätt som föreslås i motiveringen till den föreslagna 13 § är personuppgifterna, förutom uppgifter om arbetstagarnas löner, uppgifter om förplägnadsföretag som en fysisk person bedriver som enskild rörelse – dvs. inte i form av juridisk person – till den del uppgifterna inte är offentliga. Sådana uppgifter är uppgifter om förplägnadsrörelsens bankkonto, som i en enskild rörelse tillhör en fysisk person, samt de månatliga uppgifterna om företagets försäljningsvolym, antal arbetstagar och lönesummor.

Eftersom det är fråga om ett sådant personuppgiftsregister som avses i den allmänna dataskyddsförordningen ska i fråga om dem de dataskyddsförfaranden och andra förfaranden som förutsätts i den förordningen iakttas. Det dataskyddsbud som utnämns för utvecklings- och förvaltningscentret ska också i fråga om detta register sköta de uppgifter som avses i artikel 39 i den allmänna dataskyddsförordningen. Informationen om registret ska också fogas till utvecklings- och förvaltningscentrets dataskyddsbeskrivning.

Även om de personuppgifter som ingår i registret inte har fått av de fysiska personer som antecknats i registret utan av Skatteförvaltningen, är utvecklings- och förvaltningscentret inte skyldigt att informera dem om registreringen i enlighet med artikel 14 i allmänna dataskyddsförordningen, eftersom inhämtandet av uppgifter på det sätt som avses i undantagsbestämmelsen i artikel 14.5 c i allmänna dataskyddsförordningen grundar sig på en lag som gäller utvecklings- och förvaltningscentret, dvs. 12 § i den föreslagna lagen. En fysisk person som är införd i registret ska dock alltid ha rätt att i enlighet med artikel 15 i den allmänna dataskyddsförordningen få bekräftelse på huruvida personuppgifter som gäller honom eller henne håller på att behandlas samt andra uppgifter som avses i den artikeln.

Med stöd av den föreslagna 16 § fattar arbets- och näringsministeriet ett förvaltningsbeslut om att de gottgörelser som avses i 9 § 1 mom. ska betalas och om de gottgörelser till företag som ska ingå. Beslutet grundar sig i fråga om förplägnadsrörelser som bedrivs i form av en enskild rörelse på uppgifterna i det personuppgiftsregister som avses ovan. För att garantera informationssäkerheten bevaras också dessa beslut vid utvecklings- och förvaltningscentret för ministeriets räkning.

10.7 Krav på att bestämmelserna utfärdas genom lag

Enligt grundlagsutskottets ovan beskrivna ställningstaganden ska bestämmelser om den skäliga kompensation för verkningarna av förbudet och de arrangemang som lindrar verkningarna av den lagtekniska verksamhetsbegränsningen för förplägnadsföretagen utfärdas ”genom lag”. I denna proposition föreskrivs det om skälig kompensation på grund av begränsningsskyldigheten liksom om stöd för återanställning i enlighet med utskottets ställningstagande uttryckligen genom lag.

RP 67/2020 rd

På de grunder som anges ovan kan lagförslaget behandlas i vanlig lagstiftningsordning. Det anses dock vara önskvärt att ett utlåtande av grundlagsutskottet begärs i fråga om ärendet.

Kläm

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs riksdagen följande lagförslag:

Lagförslag

Lag

om stöd för återanställning och gottgörelse för verksamhetsbegränsningar till förplägnadsföretag

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 kap.

Allmänna bestämmelser

1 §

Tillämpningsområde

Denna lag gäller fysiska och juridiska personer som bedriver förplägnadsrörelse (*förplägnadsföretag*) där verksamheten med stöd av 3 a § 1 mom. i lagen om inkvarterings- och förplägnadsverksamhet (308/2006) temporärt har begränsats (*begränsningsskyldighet*).

2 §

Lagens syfte

Syftet med denna lag är att trygga fortsatta förutsättningar för förplägnadsföretag att utöva verksamhet trots begränsningsskyldigheten.

2 kap.

Stöd för återanställning

3 §

Stöd för återanställning

Stödet för återanställning är avsett för förplägnadsföretag som är underkastade begränsningsskyldighet för återanställning av arbetstagare i syfte att återställa sysselsättningsgraden till den nivå den hade före de undantagsförhållanden som orsakades av coronavirusepidemin.

Stödet beviljas som tillfälligt statligt stöd enligt kommissionens meddelande C(2020) 1863 om en tillfällig ram för statliga stödåtgärder till stöd för ekonomin under det pågående utbrottet av covid-19.

4 §

Förutsättningar för beviljande av stöd och stödets belopp

Stöd för återanställning kan beviljas ett förplägnadsföretag som inte den 31 december 2019 har varit ett sådant företag i svårigheter som avses i artikel 2.18 i kommissionens förordning

(EU) nr 651/2014 genom vilken vissa kategorier av stöd förklaras förenliga med den inre marknaden enligt artiklarna 107 och 108 i fördraget.

Beloppet av stöd för återanställning är 1 000 euro för varje arbetstagare till vilken stödmottagaren betalar en lön på minst 2 500 euro för de följande tre månaderna efter den månad då begränsningsskyldigheten upphörde. Stöd kan dock beviljas för högst det antal arbetstagare som motsvarar det sammanlagda lönebelopp som företaget betalat till sina arbetstagare i arbetsavtalsförhållande för februari 2020, dividerat med talet 2 500. Den ovan nämnda kvoten avrundas till närmaste heltal. Stöd kan beviljas och utbetalas i förskott förutsatt att företaget förbinder sig att betala lön till de arbetstagare som ligger till grund för stödet i enlighet med vad som föreskrivs i detta moment.

Stöd beviljas inte för sådana arbetstagare för vilka förplägnadsföretaget har beviljats annat statligt stöd för de följande tre månaderna efter den månad då begränsningsskyldigheten upphörde eller för en del av den tiden.

Förplägnadsföretaget kan ansöka om stöd för återanställning en gång. Ansökan om stöd ska lämnas in till den behöriga myndigheten senast den 31 augusti 2020. Den behöriga myndigheten ska fatta beslut om beviljande av stöd senast den 31 december 2020.

3 kap.

Gottgörelse för verksamhetsbegränsningar

5 §

Skälig gottgörelse för begränsningsskyldighet

I detta kapitel föreskrivs det om skälig gottgörelse till förplägnadsföretag för betalning av oflexibla direkta kostnader på grund av begränsningsskyldigheten. Gottgörelsen beviljas i form av sådant stöd enligt artikel 107.2 b i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt som syftar till att avhjälpa skador som orsakats av naturkatastrofer eller andra exceptionella händelser.

6 §

Grund för gottgörelse och gottgörelsens maximibelopp

Förplägnadsföretaget beviljas gottgörelse för varje kalenderdag som ingår i den tidsperiod som begränsningsskyldigheten omfattar (*begränsningsdag*).

Som gottgörelse betalas högst 500 000 euro. Om begränsningsskyldigheten fortgår under en kortare tid än två månader, betalas av det ovan nämnda maximibeloppet den andel som motsvarar antalet begränsningsdagar.

Som grund för bestämmande av gottgörelsen används de uppgifter om försäljningen under månaderna januari, februari och april 2020 som ingår i förplägnadsföretagets mervärdesskatte-deklarationer. Om företaget inte tillämpar ett förfarande med mervärdesskattedeklaration per månad, ska företaget på annat sätt visa försäljningens omfattning under de månader som nämns i i detta moment.

7 §

Beräkning av gottgörelse på grund av begränsning

Den gottgörelse som avses i 5 § beräknas på det sätt som föreskrivs i denna paragraf.

Medelvärdet i euro av försäljningen i januari och februari 2020 är jämförelseobjekt vid beräkningen av gottgörelsen (*jämförelsetal*).

Om försäljningen i april 2020 är lägre än det jämförelsetal som avses i 2 mom., har förplägnadsföretaget rätt till gottgörelse. Gottgörelsen ställs i relation till inskränkningen i verksamheten enligt den skillnad som avses i detta moment.

För förplägnadsföretaget fastställs utifrån jämförelsetalet ett belopp i euro (*gottgörelseandel*), som är

- 1) 15 procent av ett jämförelsetal på högst en miljon euro, och
- 2) 5 procent av den del av jämförelsetalet som överstiger en miljon euro.

Gottgörelsen för varje begränsningsdag bestäms enligt följande ordning:

1) den skillnad som avses i 3 mom. divideras med jämförelsetalet (*verksamhetens minskningskoefficient*),

2) verksamhetens minskningskoefficient multipliceras med den gottgörelseandel som fastställts i enlighet med 4 mom.,

3) gottgörelsen för varje begränsningsdag är resultatet enligt 2 punkten dividerat med talet 30, som är det månatliga medeltalet av kalenderdagarna i januari och februari 2020.

Trots vad som föreskrivs ovan i denna paragraf får som gottgörelse för begränsningstiden betalas högst det belopp som ska antecknas under rubriken övriga rörelsekostnader i de resultaträkningsscheman som anges i bokföringsförordningen (1339/1997) och i statsrådets förordning om uppgifter som ska tas upp i små- och mikroföretags bokslut (1753/2015) med avdrag för beloppet av den eventuella försäkringsersättning som betalats för avbrott i verksamheten. I förplägnadsföretagets bokslut som upprättas efter det att begränsningsskyldigheten upphört ska som noter till övriga rörelsekostnader uppges det belopp som flutit in under begränsningstiden samt den försäkringsersättning som avses ovan. Om det sammanlagda beloppet av den erhållna gottgörelsen och försäkringsersättningen är större än det belopp som avses ovan i detta moment, ska förplägnadsföretaget utan ogrundat dröjsmål återbetala skillnaden mellan dem till den behöriga myndigheten.

Utöver vad som i 3 kap. 5 § i revisionslagen (1141/2015) föreskrivs om revisionsberättelsen ska revisorn i sitt yttrande om det bokslut för förplägnadsföretaget som avses i 6 mom. lämna uppgift om huruvida summan av den erhållna gottgörelsen och den eventuella försäkringsersättning som erhållits på grund av att verksamheten avbrutits är större än vad som föreskrivs i 5 mom. Om ett förplägnadsföretag inte har gjort den återbetalning som avses i 6 mom. till den behöriga myndigheten innan revisionsberättelsen avges, ska revisorn göra en sådan anmärkning som avses i 3 kap. 5 § 5 mom. i revisionslagen om detta samt lämna sin revisionsberättelse till den behöriga myndigheten utan obefogat dröjsmål.

8 §

Ansökan om gottgörelse

Ansökan om gottgörelse ska lämnas in till den behöriga myndigheten senast den 31 augusti 2020.

9 §

Betalning av gottgörelse som masskörning och på ansökan

Gottgörelsen kan genom ett beslut av den behöriga myndigheten verkställas som betalningar i form av datatekniska masskörningar till de företag som senast den första april 2020 har meddelat till Skatteförvaltningen att de hör till förplägnadsföretagen enligt Statistikcentralens statistikkategori. I fråga om företag som inkluderas i en masskörning ska den behöriga myndigheten ha tillgång till de uppgifter som avses i 12 § 1–4 punkten.

Den behöriga myndigheten kan besluta att betala en eller flera delposter av gottgörelsen för att underlätta förplägnadsföretagens likviditetssituation innan den behöriga myndigheten har

tillgång till uppgifterna om försäljningen enligt mervärdesskattedeklarationen för april 2020. Som delpost betalas högst ett belopp som motsvarar en månads gottgörelse. Den utbetalda delposten dras av från det slutliga utbetalningen av gottgörelsen.

Till förplägnadsföretag som har rätt till gottgörelse men inte uppfyller villkoren enligt 1 mom. för att ingå i en masskörning betalas gottgörelsen och en eventuell delpost av den behöriga myndigheten på ansökan av företaget. Ett sådant företag ska i sin ansökan lämna de uppgifter som är nödvändiga för att fatta beslutet om gottgörelse och betalningen av den.

Vad som föreskrivs i 3 mom. gäller också företag som hör till förplägnadsföretag som omfattas av denna lags tillämpningsområde trots att företaget har meddelat Skatteförvaltningen någon annan näringsgrensgrupp.

Trots vad som föreskrivs ovan i denna paragraf ska den behöriga myndigheten i fråga om ett förplägnadsföretag som på basis av coronavirusepidemin hos staten har ansökt om något annat än ett i 3 § avsett stöd dra av gottgörelsen från stödet till behövliga delar samt sköta utbetalningen på ansökan av företaget.

Beloppet av övriga beviljade stöd som avses i 5 mom. dras av från det slutliga beloppet av gottgörelsen.

4 kap.

Särskilda bestämmelser

10 §

Konkurs

Ett förplägnadsföretag som försatts i konkurs har inte rätt till stöd enligt 3 § eller till gottgörelse enligt 5 §.

11 §

Ändringssökande

I fråga om beslut som fattats med stöd av denna lag får omprövning begäras. Bestämmelser om begäran om omprövning finns i förvaltningslagen (434/2003).

Bestämmelser om sökande av ändring i förvaltningsdomstol finns i lagen om rättegång i förvaltningsärenden (808/2019).

12 §

Utlämnande av sekretessbelagda uppgifter mellan myndigheter

Skatteförvaltningen får trots sekretessbestämmelserna till den behöriga myndigheten lämna ut följande uppgifter om företag som har meddelat Skatteförvaltningen att företaget hör till Statistikcentralens statistikkategori förplägnadsföretag:

- 1) namn och adressuppgifter,
- 2) företags- och organisationsnummer,
- 3) det kontonummer som Skatteförvaltningen känner till,
- 4) den försäljning som företaget meddelat för mervärdesbeskattningen för januari, februari och april 2020,
- 5) Skatteförvaltningens uppgifter om de löner som företaget betalat för beräkning av maximibeloppet av det stöd som avses i 3 §,

6) Skatteförvaltningens uppgifter om företagets arbetstagare och de löner som betalats till arbetstagarna under de tre månader som följer efter den månad då begränsningsskyldigheten upphörde, samt

7) andra uppgifter som är nödvändiga för beviljande, utbetalning och övervakning av stöd enligt 3 § och gottgörelse enligt 5 §.

13 §

Återkrav

Om sådant stöd som avses i 3 § eller sådan gottgörelse som avses i 5 § har betalats på basis av felaktiga uppgifter som förplägnadsföretaget lämnat, återkrävs det grundlösa beloppet.

Vad som föreskrivs i 1 mom. gäller också en förplägnadsföretagare som fått stöd och som inte på det sätt som avses i 4 § 2 mom. återanställer det antal arbetstagare som ligger till grund för stödbeslutet.

Ett förplägnadsföretag ska från och med den dag då stödet eller gottgörelsen betalades ut, på det belopp som återkrävs, betala en årlig ränta enligt 3 § 2 mom. i räntelagen (633/1982) ökad med tre procentenheter, om grunden för återkravet är felaktiga eller bristfälliga uppgifter som lämnats av företaget uppsåtligt eller av grov oaktsamhet eller om förplägnadsföretaget inte på det sätt som avses i 20 § i statsunderstödslagen (2001/688) har återbetalat stöd som betalats utan grund.

Om det återkrävda beloppet inte betalas senast på den förfallodag som den behöriga myndigheten bestämt, ska det på beloppet betalas en årlig dröjsmålsränta enligt den räntesats som avses i 4 § 1 mom. i räntelagen.

Den behöriga myndigheten får besluta att helt eller delvis avstå från återkrav, om detta ska anses skäligt med hänsyn till företagets ekonomiska ställning och förhållanden, det förfarande som ligger till grund för återkravet eller förändringar i förhållandena.

Den behöriga myndigheten ska fatta beslut om återkrav utan dröjsmål och av särskilda skäl inom två kalenderår från det att den behöriga myndigheten har fått kännedom om en sådan omständighet med stöd av vilken betalningen av stödet eller gottgörelsen kan upphöra eller stödet eller gottgörelsen återkrävas.

Åtgärder för återkrav får inte längre vidtas när tio år har förflutit från det att stödet eller gottgörelsen betalades ut.

14 §

Begränsning av utbetalning av medel på basis av stödets och gottgörelsens belopp

Om inte företaget återbetalar det stöd enligt 3 § eller den gottgörelse enligt 5 § som företaget har fått till staten innan det bokslut som upprättas efter det att begränsningsskyldigheten upphört har fastställts, tillämpas på gottgörelsen vad som i 5 kap. 8 § 2 mom. i bokföringslagen (1336/1997) föreskrivs om aktiverade utvecklingsutgifter.

15 §

Tillämpning av statsunderstödslagen

På stöd som avses i 3 § och på gottgörelse som avses i 5 § tillämpas vad som föreskrivs i 9, 10 och 14–20 § i statsunderstödslagen.

16 §

Behörig myndighet

Närings-, trafik- och miljöcentralernas samt arbets- och näringsbyråernas utvecklings- och förvaltningscenter är behörig myndighet enligt denna lag. Utvecklings- och förvaltningscentret beviljar och betalar på basis av ansökan det stöd som avses i 3 § och den gottgörelse som avses i 5 §. Trots vad som föreskrivs ovan i denna paragraf beslutar arbets- och näringsministeriet om beviljande och betalning av gottgörelser som enligt 9 § 1 mom. betalas i form av masskörning. Utvecklings- och förvaltningscentret svarar för återkrav av stöd enligt 3 § och gottgörelser enligt 5 § på det sätt som föreskrivs i 13 §.

17 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft vid en tidpunkt som föreskrivs genom förordning av statsrådet.

Helsingfors den 8 maj 2020

Statsminister

Sanna Marin

Arbetsminister Tuula Haatainen